

Keppihevosharrastusilmiö leikin kulttuurisen näkökulman tarkastelussa

”Jotainhan siin on pakko olla, et mä oon 21 ja ratsastan keppihevosella.”

Ella Abahassine
Pro-gradu tutkielma
Jyväskylän yliopisto
Musiikin, taiteen ja kulttuurin
tutkimuksen laitos
Taidekasvatus
Kevät 2020

Tiivistelmä

Tiedekunta – Faculty	Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta		
Laitos – Department	Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos		
Tekijä – Author	Ella Abahassine		
Työn nimi – Title	Keppihevosharrastusilmiö leikin kulttuurisen näkökulman tarkastelussa		
Oppiaine – Subject	Taidekasvatus		
Työn laji – Level	Pro-gradu tutkielma		
Aika – Month and Year	6/2020	Sivumäärä – Number of Pages	65

Tiivistelmä

Tässä tutkielmassa jäsenetään keppihevosharrastusta lähdekirjallisuuden ja muun lähdeaineiston valossa sekä tarkastellaan neljän aikuisen keppihevosharrastajan keppihevosharrastusta ja sen ilmiötä leikin kulttuurisesta näkökulmasta.

Leikin tarkastelu kiinnittyy erityisesti Huizingan ja Cailloisin leikkikäsitteisiin. Keskeisessä tarkastelussa on myös Hännisen avaama leikkisyyskäsite, jonka ilmeneminen haastateltavien harrastajien kokemuskuvauksissa sekä suhteissaan keppihevosiinsa tuli jäsennellyksi osaksi tutkimusta.

Tämä tutkimus on laadullinen tutkimus. Se on toteutettu vuosina 2019-2020, valmiin lähdeaineiston kautta keppihevosharrastusilmiötä kartoittaen ja pyrkien tavoittamaan neljän teemahaastattelun kautta keppihevosharrastajien kokemuksia ja heidän keppihevosharrastukselle antamia merkityksiä. Aineistoa on lähestytty lähtökohtaisesti aineistolähtöisen sisällönanalyysin kautta, mutta se on ohjautunut vuoropuheluksi aineisto- ja teorialähtöisyyden välillä keppihevosharrastuksen leikin ulottuvuutta tarkasteltaessa.

Tutkimuksen myötä keppihevosharrastusta ei pyritty osoittamaan leikiksi, mutta siinä havaittiin ilmenevän leikkiin yhdistyviä piirteitä. Erityisesti haastateltavien keppihevossuhteen ja keppihevostastuskokemuksen kuvauksissa tarkastelu kohdistui Hännisen esittämään leikin teorian leikkisyys-käsitteen sekä siihen rinnastettavien flow:n, deep play:n ja communitas:n käsitteiden tarkastelulle.

Tutkimuksen kautta saadut kuvaukset kokemuksista keppihevosharrastuksen parissa eivät ole yleistettävissä kattamaan keppihevosharrastuksessa koettua tai merkitysten muodostamista kaikkien keppihevosharrastajien keskuuteen. Haastattelun myötä syntyneet keppihevosharrastuskuvaukset selvittävät keppihevosharrastuksen luonnetta normaalikulttuuria uudelleenjärjestävänä, uniikkina, ainutlaatuisena, leikkisänä ja mielikuvituksellisena ilmiönä.

Avainsanat – Keywords

Taidekasvatus, keppihevosharrastus, keppihevonen, hobbyhorse, leikki, leikkisyys, kokemus

Säilytyspaikka – Depository

Jyväskylän yliopiston tietokanta

Sisällys

1. Johdanto	1
2. Keppihevosharrastus	6
2.1. Keppihevosen harrastaminen	7
2.2. Keppihevonen	12
3. Leikki	15
3.1. Leikin tunnuspiirteitä	18
3.2. Leikki ja kokemuksellisuus.....	21
4. Tutkimuksen toteutus.....	23
4.1. Keppihevosharrastajien teemahaastattelu	25
4.2. Keppihevosharrastuksen merkityskokonaisuuksia hahmottamassa	30
4.3. Normeja rikkovan harrastuksen leikin lumo	33
5. Pohdinta	54
5.1. Luotettavuus, eettisyys ja jatkotutkimusaiheet	57
5.2. Lopuksi	60
Lähteet	62

1. Johdanto

Oli huhtikuun ilta, kun Selma Vilhusen dokumenttielokuva *Hobbyhorse Revolution* (2017) sai ensi-iltansa. Löysin myös itse tieni näytökseen Joensuussa, vaikka omassa elämässäni ei ole koskaan ollut kosketuspintaa hevosharrastusten kanssa. Kai jokin hämmennyksen ja mielenkiinnon tila elokuvailmoituksen luettuani saattoi minut tuolloin keppihevosharrastuksen luokse. Elokuvasalissa muistan ihmetelleeni muita kävijöitä, joista suurin osa kantoi mukanaan keppihevosta - eivätkä heistä kaikki olleet lapsia: ”mikä tämä juttu oikein on?”

Keppihevosharrastus on valikoitunut tutkimusaiheekseni omasta mielenkiinnostani aihetta kohtaan. Tarkastellessani harrastusta sen ulkopuolelta, esiin nousivat siinä esiintyvä luovuus, mielikuvitus ja harrastajien eläytymiskyky. Se, kuinka harrastajat eläytyvät toimintaansa, kuinka he kuvittelevat ja kuvailevat keppihevostensa luonteenpiirteitä ja persoonaa hyvin yksityiskohtaisesti ja kuinka antaumuksella he heittäytyvät kehittämänsä mielikuvan vietäväksi, voivat myös hämmentää ulkopuolista. Ratsastaessaan keppihevosella harrastaja eläytyy samanaikaisesti sekä ratsastajan että hevosen rooliin. Hän tavoittelee jaloillaan hevosen kavioiden liikettä, kun samaan aikaan ylävartalo jäljittelee ratsastajan asentoa ja liikkeitä. Keppihevosille määritellään luonteenpiirteitä, niille voidaan rakentaa sukutaulu ja ne voidaan rekisteröidä valtakunnalliseen keppihevosrekisteriin tietoineen. Dokumenttielokuvan myötä oli kiehtovaa kurkistaa maailmaan, joka kaikessa järjestäytymisessään, muotoutumisessaan ja omaksi kulttuuriksi kehittyessään oli pysynyt minulta tavoittamattomissa tähän asti. Maantieteellisesti ilmiö kun on koko ajan ollut varsin lähellä. Vielä suurempaa ihmetystä ja kunnioitusta keppihevosharrastusta kohtaan synnytti myöhemmin saamani tieto siitä, että harrastus on (alun perin) lasten itsensä muodostamaa ja organisoimaa, tänä päivänä hyvin laajalle levinnyttä leikkiä ja toimintaa.¹

---

¹ *Hobbyhorse Revolution*, 2017, Suomi.

Aiheeseen tarkemmin perehtyessäni tulin varmaksi siitä, että harrastuksessa on kyse jostain erityisestä. Moni keppihevosharrastaja kertoo tullessa kiusatuksi harrastuksensa vuoksi, mutta tästä huolimatta jatkaneensa harrastusta ja pitäneensä siitä kiinni – jotkut jopa entistä tiukemmin. Keppihevosharrastus saattaa joillekin harrastajilleen olla myös eräänlainen henkireikä muuten vaikealta tuntuvassa arjessa. Keppihevosharrastus ja sen yhteisöön kuuluminen eivät myöskään vaadi suurta pääomaa tai resursseja harrastajaltaan: keppihevonen on valmistettavissa villasukasta ja oman tallin luomiseen ja ylläpitoon on useita erilaisia malleja, variaatioita ja tapoja. Kynnys harrastamisen aloittamiseen ja sen toimintaan näyttäytyy myös näin ollen matalana. Keppihevosharrastajista moni kertoo harrastavansa myös hevosratsastusta, mutta harrastuksen pariin voi tulla myös hevosratsastuksen ulkopuolelta. Keppihevosharrastajien yhteisö voi mahdollistaa harrastajalleen roolin ja aseman, joka erottautuu ja on riippumaton tämän asemasta esimerkiksi yhteiskunnassa (esimerkiksi sosioekonominen asema) tai kouluyhteisössä. Keppihevosharrastusyhteisöä kuvaillaan tasa-arvoisena, suvaitsevana ja helposti lähestyttävänä. Keppihevosea voi harrastaa sukupuolesta, iästä, sosioekonomisesta- ja kulttuurisesta taustasta, ratsastuskokemuksesta sekä fyysisestä kunnosta riippumatta.¹

Keppihevosharrastukseen tuntuu liittyvän suuri määrä erilaisia osa-alueita ja aiheita: liikunta, käsityö, sosiaalinen media, leikki, luovuus, mielikuviutus, estetiikka, yhteisö, järjestäytyminen ja järjestystoiminta, kilpailut, pitkäjänteinen harjoittelu sekä eläytyminen muodostavat keppihevosharrastuksesta monimuotoisen kokonaisuuden, jonka aiheiden rajaaminen pro gradu tutkielmaksi näytti aluksi haastavalta. Rajaus on ollut kuitenkin tärkeää, sillä ilman rajausta aiheen tarkastelu olisi mahdollisesti jäänyt pintapuoliseksi, eikä sitä olisi ollut välttämättä mahdollista perinteisin tutkimusmenetelmin hallita. Tekemäni rajaukset ovat helpottaneet ilmiön hallintaa sekä auttaneet selitysten löytämisessä tutkimukselle asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Lähtökohtaisesti mielenkiintoni on ollut nimenomaan taidekasvatuksen kannalta keskeisissä aihealueissa, mutta toisaalta tämä lähtökohta on saanut myös pohtimaan, kuinka tuoda esille ja huomata keppihevosharrastuksessa taidekasvatuksellisesti merkittäviä kokonaisuuksia ja kuinka rajata aihealue mielekkäällä tavalla niin, että sen kautta saavutetaan vastauksia tutkimukselle asetettuihin tutkimuskysymyksiin.

Taidekasvatuksen näkökulmasta mielenkiinto on kohdistunut erityisesti keppihevosharrastuksessa mielikuviutukseen, leikkiin, luovuuteen, käsityötaiteeseen ja

---

¹ Hobbyhorse revolution, 2017, Suomi. Örn, 2016, Helsingin uutiset. Sarhimaa, 2016, HS.

estetiikkaan. Nämä ovat alueita, jotka keppihevosharrastukseen tutustuessani lähdekirjallisuuden, harrastajien sosiaalisen median tilien, blogien, lehtikirjoitusten sekä muiden dokumenttien kautta ovat harrastuksesta erityisesti nousseet esille. Tutkimuksen edetessä nämä aihealueet, aineiston tarkastelu sekä tutkimuksen tekeminen ovat kuitenkin kääntyneet osoittamaan yhden aihealueen erityisen tarkastelun kohteeksi: leikin. Näin ollen tämän tutkimuksen tavoitteena on tuoda esiin tietoa keppihevosharrastuksesta sekä tarkastella harrastusta leikin kulttuurisesta näkökulmasta, neljän nuoren aikuisen harrastamisen tarkastelun myötä.

Tarkastelen keppihevosharrastusta ilmiönä, kartoittaen sen kokonaisuutta ja osa-alueita aiheesta löytyvän kirjallisuuden, artikkeleiden sekä dokumenttien valossa. Keppihevosharrastuksen luonnetta pyrin tavoittamaan aineistoni haastattelujen kautta. Erityisesti syvennyn keppihevosharrastuksen ja leikin yhteyteen, jonka uskon toimivan keppihevosharrastusta kannattelevana voimavarana.

Lähestymistapa tälle tutkimukselle on kvalitatiivinen, sillä se pyrkii kuvailemaan keppihevosharrastusta ilmiönä ja tuomaan aiheesta uutta, tutkimatonta tietoa. Tiedonkeruumenetelminä ovat valmis aineisto ja haastattelu. Tutkimuksen aluksi olen muodostanut valmiin aineiston pohjalta yleistä käsitystä keppihevosharrastuksesta: mitä se on ja millaisia aihealueita siihen liittyy. Tämän kartoituksen myötä olen aineiston pohjalta kartoittanut keppihevosharrastuksesta esille nousseita aiheita ja teemoja, jotka ovat toimineet pohjana teemahaastatteluille. Näiden haastattelujen olen toivonut antavan syvempää tietoa keppihevosharrastuksesta ja siitä esille nousseista aihealueista sekä näiden kautta pääseväni lähemmäs keppihevosharrastajien kokemuksia, elämyksiä ja ajatuksia.

Olen haastatellut neljää, nuorta aikuista keppihevosharrastajaa ja noiden haastatteluiden on ollut tarkoituksena toimia harrastuskuvauksina ja antaa syvällisempää, tapauskohtaista tietoa harrastamisesta ja harrastuksesta sekä siitä, mikä sitoo nuoren aikuisen harrastamaan keppihevosta. Vaikka yhtymäkohtia harrastuskuvauksista on nähtävissä ja yhtymäkohtia mielenkiinnonkohteissa, kokemuksissa ja harrastamisen tavoissa onkin selkeästi löydettävissä, ovat tarinat kuitenkin omanlaisiaan, uniikkeja kuvauksia keppihevosharrastuksesta ja nuorena aikuisena toimimisesta harrastuksen piirissä sekä kasvamisesta lapsuudesta aikuisuuteen keppihevosharrastuksen parissa. Olen tässä tutkimuksessa halunnut kuvata tapauksia omina, erillisinä harrastuskuvauksinaan ja näin ollen tuoda esiin harrastuksen monipuolisuutta ja mukautuvuutta erilaisiin elämäntilanteisiin ja lähestymistapoihin.

Se, miksi valitsin tutkimusta varten haastateltaviksi nimenomaan aikuisia keppihevosharrastajia, juontuu siitä, että pyrin haastattelun kautta saamaan harrastuksesta sellaista syvällistä tietoa, jota valmis aineisto ei välttämättä keppihevosharrastuksesta tarjoaisi. Oletukseni myös oli, että aikuisella keppihevosharrastajalla olisi enemmän käsitteitä kuvaamaan harrastamistaan. Halusin myös haastattelun kautta tavoittaa harrastuksesta juuri niitä syitä, joiden vuoksi aikuinen keppihevosta harrastaa.

Olen haastatellut keppihevosharrastajia teemahaastattelulla. Kyseessä on puolistrukturoitu haastattelu, jonka aihealueet on ennalta määritelty. Yksityiskohtaisten kysymysten sijaan haastattelu etenee teemoittain. Haastattelulle asetetut teemat toimivat haastattelun runkona, joka on kaikille haastateltaville yhteinen. Kuitenkin haastattelun eteneminen ja haastatteluteemojen käsittelyjärjestys kysymyksineen voi vaihdella haastatteluiden kesken.¹ Näin tämän tutkimuksen haastattelulle on olemassa raamit, mutta koska keppihevosharrastusta ei ole aiemmin tutkittu, olen toivonut teemahaastattelun antavan tilaa haastateltaville tuoda esiin uutta ja sellaista tietoa, jota en mahdollisesti ole osannut ottaa haastattelun raameja suunnitellessani huomioon.

Alustava oletuksena keppihevosharrastamisen tutkimukselle minulla oli oletus siitä, että keppihevosharrastuksessa on kyse jostain hyvin kiehtovasta, uniikista toiminnasta ja että keppihevosharrastus on hyvin ainutlaatuinen harrastus mielikuvituksen, luovuuden ja yhteisöllisyyden kannalta. Nämä olivat omia lähtökohtiani ja oletuksiani, joiden muutoksiin olin varautunut tutkimuksen edetessä. Suurimpana haasteena tälle tutkimukselle olen kokenut sen, ettei keppihevosharrastuksesta ole aiempaa tutkimusta. Kuinka siis rakentaa tieteellisesti kestävä tutkimus, löytää sille tieteellisiä raameja ja rajata aihe taidekasvatuksen näkökulmasta mielekkäällä tavalla?

Aiemman tutkimuksen puutteellisuus on aiheuttanut myös haasteita teoreettisen viitekehyksen muodostamiseen ja avainkäsitteiden avaamiseen. Esimerkiksi käsitteen keppihevosharrastus määrittely on pitänyt tehdä aineistosta eikä tieteellisistä lähteistä käsin. Tämä on tuonut mukanaan haasteita oikeasta tavasta lähestyä aineistoa ja sen analyysia, esimerkiksi eri käsitteitä määritettäessä ja tulkittaessa: kuinka tehdä käsitteiden määrittelystä tutkimuseettisesti kestävää?

---

¹ Hirsijärvi & Hurme, 2000, 47-48.

Olen halunnut tarkastella haastattemieni henkilöiden kertomuksia omina, erillisinä harrastuskuvauksinaan, jolloin toimivan henkilön perspektiivi tulisi harrastuskuvauksessa ilmi. Jokaisen harrastajan kokemus harrastuksestaan on uniikki ja omanlaisensa. Toivon tällaisen lähestymistavan ja tutkimusotteen tuovan harrastuksesta esiin jotain sellaista, jota valmiista lähteaineistosta en ole pystynyt esittämään. Esittelen keppihevosharrastuksen yleisiä suuntaviivoja, mutta olen pyrkinyt tarkastelemaan keppihevosharrastusta yksittäisten harrastuskokemusten kautta, pyrkien tuomaan esiin keppihevosharrastamisen merkityksiä ja sen ainutlaatuista luonnetta siinä kokemusmaailmassa, jossa se yksittäisille harrastajille rakentuu.

Tutkimuskysymysten kautta olen pyrkinyt tuomaan ilmiön yhteisesti käsitettävään muotoon ja selvittämään, mitä keppihevosharrastajien omien kokemusten kautta saadun tiedon valossa keppihevosharrastuksesta selviää. Tutkimuksen edetessä tutkimuskysymykseni tarkentuivat selvittämään keppihevosharrastusta sekä harrastajien suhdetta omaan harrastukseensa. Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Mitä keppihevosharrastus on?
2. Millaisia kokemuksia keppihevosharrastajilla on suhteessa keppihevoseensa ja sillä ratsastamiseen leikin kulttuurisesta näkökulmasta tarkasteltuna?

Ensimmäisen tutkimustehtäväni avulla pyrin selkiyttämään tutkimuksen etenemistä niin, että sen tavoitteena oli nostaa esiin muita tutkimuskysymyksiä tutkimuksen edetessä. Siksi määritin ensin sen luonteen välilliseksi, mutta tutkimuksen edetessä hahmotin sen olennaisuuden keppihevosharrastuksen ilmiötä ja luonnetta hahmottaessani. Toinen tutkimuskysymys on muodostunut tutkimuksen edetessä ensimmäisen tutkimuskysymyksen myötä. Sen kautta olen pyrkinyt syventymään kokemuksiin keppihevosharrastuksessa ja pyrkinyt tavoittamaan keppihevosharrastuksen ainutlaatuisuutta, syvempää olemusta ja luonnetta.

2. Keppihevosharrastus

Tässä luvussa tarkastelen keppihevosharrastusta yleisesti. Tiedonkeruumenetelmäni on pääsääntöisesti painottunut valmiiseen aineistoon, joka on koostunut Selma Vilhusen dokumenttielokuvasta *Hobbyhorse Revolution* (Suomi, 2017), aihetta käsittelevästä, usein harrastajien itsensä kirjoittamasta painetusta kirjallisuudesta, aiheeseen liittyvistä lehtiartikkeleista sekä Suomen keppihevosityhdistyksen internetsivujen kautta saadusta tiedosta. Lisäksi olen tutustunut useiden harrastajien sosiaalisen median kanaviin Instagramissa, Youtubessa sekä eri blogialustoilla. Olen myös osallistunut 25.5.2019 järjestettyyn Keppihevosten kadunvaltaus -tapahtumaan, jossa keppihevosharrastajat ympäri Suomea ovat kokoontuneet Helsingissä järjestettävään tilaisuuteen tuodakseen harrastustaan näyttävästi esiin kulkueen ja erilaisten esitysten muodossa.

Keppihevosharrastusta käsittelevää kirjallisuutta on vähän. Sinimaaria Kangas ja Lucia Stenger ovat kirjoittaneet teoksen *Keppareiden kyydissä – Keppihevosharrastuksen ABC* (2018), joka tarjoaa laajasti tietoa ja ohjeita keppihevosharrastuksesta, esimerkiksi keppihevosen hankinnasta ja kasvatuksesta, harrastukseen liittyvistä lajeista ja kilpailuista, keppihevosen hoidosta ja korjauksesta sekä oman tallin perustamisesta. Venla-Maria Uutelan kirja *Keppari – Keppihevosten maailma* (2010) antaa ohjeita harrastajalle esimerkiksi keppihevosen sukupuun kehittämiseen, keppihevosen luonteen määrittämiseen ja oman keppihevosen valmistukseen. Keppihevosten valmistusta ja varustelua ainoastaan käsittelevää kirjallisuutta on olemassa myös vähän, mutta olen rajannut ne pois aineistosta niiden yksityiskohtaisuuden vuoksi: ne tarjoavat hyvinkin tarkkaa tietoa mm. keppihevosen valmistuksesta vaihe vaiheelta materiaali- ja värivalinnoista ompeluun ja lopulta somistamiseen. Koen, että keppihevosharrastusilmiötä selvitettäessä tarvitaan aluksi laajempi kuva kokonaisuudesta.

Olen pyrkinyt rajaamaan lehtiartikkeleita niin, että valitsemani artikkelit tai uutiset sisältävät jotain informaatiota keppihevosharrastuksesta itsestään (uutisen lisäksi niin sanotusti tietoa itse harrastuksesta). Valtakunnallisten medioiden, Ylen ja Helsingin Sanomien lisäksi artikkeleita ja uutisia on löytynyt jonkin verran paikallislehdistä.

Selma Vilhusen ohjaama dokumenttielokuva *Hobbyhorse Revolution* (2017, Suomi) on melko kattava ja syvälinen kuvaus kolmen keppihevosharrastajan Aiskun, Elsan ja Alisan elämistä keppihevosharrastuksen parissa ja osittain sen ulkopuolella. Elokuvan päähenkilöt eivät ole enää lapsia, vaan aikuisuuden kynnyksellä olevia nuoria naisia, jotka ammentavat harrastuksesta voimaa vaikeisiin elämäntilanteisiinsa – jokaisen päähenkilön kohdalla harrastus on tuonut elämään muutoksen.¹

Keppihevosharrastajat ry on vuonna 2016 rekisteröitynyt keppihevosharrastajayhdistys, joka oman kuvauksensa mukaan levittää tietoa harrastuksesta, järjestää keppihevokilpailuja ja muuta toimintaa, sekä pyrkii edistämään harrastusta ja nuorten käsityötaitoja sekä motivoimaan liikuntaharrastuksen pariin. Yhdistyksen takana on joukko nuoria harrastajia. Toiminta on painottunut nettisivuille, joiden kautta harrastajien on mahdollisuus löytää toisiaan sekä tarvitsemaansa tietoa. Lisäksi yhdistys tarjoaa verkkokoulutuksia ja –kilpailuja.²

Tästä kaikesta edellä kuvatusta lähdeaineistosta olen pyrkinyt muodostamaan kuvauksen siitä toiminnasta, josta keppihevosharrastuksessa on kyse sekä siitä, miten se edellä kuvaamani lähdeaineiston valossa näyttäytyy.

2.1. Keppihevosen harrastaminen

Kepparit, eli keppihevokset, ovat harrastajilleen enemmän kuin esineitä. Niiden ympärille on kehittynyt kokonaan oma kulttuurinsa, jonka yhteisön jäsenet omaavat yhteistä tietoa, jakavat yhteisiä arvoja ja arvostuksia, kokemuksia sekä ajatusmalleja. Harrastajat ymmärtävät yhteisiä koodeja ja niiden merkityksiä sekä osaavat olla vuorovaikutuksessa toistensa, mutta myös harrastusympäristössä esiintyvien merkitysten kanssa. Keppihevosharrastajia on Suomessa jo tuhansia, mutta silti aiheeseen saa sattumalta törmätä. Mikä on tämä yhä laajeneva, alun perin lasten itsensä luoma ilmiö?³

Keppihevosharrastus näyttää olevan monitahoinen kokonaisuus, joillekin elämäntapa, jossa yhdistyvät muun muassa leikki, käsityö, liikunta ja sosiaalinen media. Keskeinen väline keppihevosharrastuksessa on keppihevonen, joka koostuu kepeistä ja sen päähän valmistetusta, yleensä kankaasta ommellusta hevosen päästä. Keppihevosen voi ostaa valmiina tai valmistaa

---

¹ *Hobbyhorse Revolution*, 2017, Suomi.

² SKHH ry, skhhry.fi, luettu 5.3.2018.

³ *Hobbyhorse Revolution*, 2017, Suomi.

itse. Harrastajista löytyy useita, erittäin taitavia käsityöntekijöitä ja jotkut harrastajat ovatkin keskittyneet harrastamisessaan ainoastaan keppihevosten valmistukseen ja esittelevät keppihevosiään niille järjestetyissä näyttelyissä sekä myyvät valmistamiaan keppihevosiään. Keppihevösnäyttelyissä kilpaillaan käsityötaitoissa ja siinä, kuinka kaunis, komea, määritellyn rodunomainen ja persoonallinen valmistettu keppihevonen on. Joissakin näyttelyluokissa havainnoidaan myös keppihevosen liikekieltä. Näyttelytuomarit tekevät keppihevosesta yksityiskohtaisia havaintoja, joiden perusteella valitsevat kilpailun voittajan. Itse valmistettu keppihevonen on ainutlaatuinen, uniikki yksilö, jonka persoona on omistajansa tai valmistajansa määriteltävissä.¹

Keppihevosella ratsastaessaan ihmisen jalat kuvitellaan hevosen etujaloiksi ja ylävartalo keppihevosesta ylöspäin ratsastajaksi. Vartalon keppihevosesta ylöspäin tulisi liikkeessä pysyä melko lailla liikkumattomana, mutta kädet ohjastavat suitsilla hevosta. Harrastajan jalat puolestaan kuvaavat hevosen etujalkoja - liike jäljittelee hevosen jalkojen ja kavioiden liikkeitä. Liikunnallisesti keppihevosharrastajat pystyvät esteitä ylittäessään uskomattomiin suorituksiin. Selma Vilhusen dokumenttielokuvassa *Hobbyhorse Revolution* (2017) yksi elokuvan päähenkilöistä, Elsa, ohjeistaa valmennettavia seuraavasti:

”Ruvetaan hakeen sitä, että se hevonen on hyvässä paketissa pohkeiden välissä ja se kuuntelee apuja”

Tässä keppihevosratsastuskuvauksessa keppihevonen on osa ratsastajaansa, mutta myös oma, erillinen elementtinsä, joka *kuuntelee* ratsastajansa antamia ohjeita.²

Kepparoinnissa, eli keppihevosharrastuksessa, keppihevonen kuvitellaan hevoseksi ja sitä hoidetaan hevosenä: keppihevosiään ratsastetaan ja niille rakennetaan asuinsijoiksi talleja. Keppihevosharrastuksessa keskeistä ovat myös erilaiset kilpailut ja kilpailutoiminta, joka myös on harrastajien itsensä järjestämää ja toteuttamaa. Keppihevosharrastuksen toimintamallit jäljittelevätkin suurelta osin hevosratsastusta ja hevosen hoitoa sekä ylläpitoa. Keppihevosiään on olemassa oma keppihevosrekisteri, johon keppihevosen tiedot voi kirjata tarkoin yksityiskohdin. Myös muut toimintamallit ovat hevosratsastuksesta johdettuja. Esimerkiksi kilpailulajit, este-, lännen- ja kouluratsastus, ovat hevosratsastuksen kilpailulajeja. Kouluratsastuksessa keppihevosharrastaja pyrkii sopusointuiseen yhteistyöhön keppihevosiään kanssa - se on kuin tanssia. Keppihevosharrastaja valitsee musiikin, johon hän

---

¹ *Hobbyhorse Revolution*, 2017, Suomi. Kangas & Stenger, 36-37, 85, 2018.

² *Hobbyhorse Revolution*, 2017, Suomi. Mattila, 2017, Yle Uutiset.

suunnittelee keppihevosen kanssa esitettävät liikkeet ja koreografian. Joissakin kilpailuissa järjestetään luokkia, joihin järjestäjät valitsevat valmiin musiikin. Tällöin osallistuja esiintyy improvisoiden. Koulukeppihevokset ovat näyttäviä ja viimeisen päälle huollettuja varusteineen. Länneratsastuksessa jäljitellään länneratsastuslajeja, joita ovat muun muassa *western pleasure, trail, reining ja tynnytikierto*. Myös länneratsastuksessa ratsastettava keppihevonen on hyvin koristeellinen. Esteratsastuksessa puolestaan hypätään keppihevosen ”selässä” esteiden yli. Esteitä ylittäessään keppihevostansastajan toinen käsi pitää kiinni keppihevosesta ja ohjaa sitä, kun toinen käsi tasapainottaa hyppyä. Jokaisella harrastajalla kuvaillaan Kankaan ja Stengerin teoksessa *Keppareiden kyydissä – Keppihevosharrastuksen ABC* (2018) olevan omanlaisensa tyyli esteiden ylitykseen, joka kehittyy harjoittelussa tarkoituksenmukaisempaan suuntaan. Esteiden korkeus on parhaimmillaan jopa yli metrin. Voittaja valitaan pisteiden ja ajan perusteella. Kilpailut ovat Vilhusen dokumenttielokuvan perusteella joillekin keppihevosharrastajille valtavan iso osa harrastusta. Suurimpaan kilpailutapahtumaan, vuosittain järjestettävään keppihevosten SM-kilpailuihin ilmoittautumista odotetaan päivittäin ilmoituslomaketta internetissä ja lähettämällä ilmoittautuminen samalla kellonlyömällä sen auetessa. Silti kaikki halukkaat eivät mahdu osallistumaan kilpailuihin. Kilpailuihin valmistaudutaan valmennuksessa ja itse kilpailutilanteissa dokumenttielokuvan perusteella harrastajat tuntuvat olevan hyvin tosissaan, kokiensa aitoa pettymystä epäonnistuessaan tai suurta iloa ja ylpeyttä onnistuessaan.¹

Harrastamiseen lukeutuu myös suuri määrä muita harrastusmuotoja, kuten maastoratsastus, katrilli, ratsastusleikit, keskiaikainen ratsastus, hiihto- ja pulkkaratsastus, uittoratsastus, keppari-parkour sekä luonnollinen hevosiemiestäito. Näitä esittelevät Kangas ja Stenger teoksessaan ja sen sisältämissä kuvauksissa, joissa he kertovat ytimekkäästi harrastusmuodosta ja siitä, millainen keppihevonen ja varustus kyseiseen harrastusmuotoon sopii. Maastoratsastus on ratsastusta keppihevosen kanssa maastossa ja katrilli kouluratsastusta ryhmässä. Ratsastusleikit, eli *mounted games*, sisältävät pelejä ja leikkejä kuten erilaisia viestejä, pujotteluja, ämpäreillä kävelyjä, kisailuja ja säkkijuoksua. Pelit ja leikit ovat melko perinteisiä, mutta leikittyinä keppihevosen kanssa. Keskiaikainen ratsastus jäljittelee keskiaikaan sijoittuvaa ratsastusta, jolle tyypillistä on istuminen syvällä satulassa, ohjasten pitäminen vain yhdessä kädessä ja se, ettei ravissa menoa kevennetä. Keskiaikaratsastukseen liittyy myös turnajaistapahtumat, joissa kilpaillaan erilaisissa lajeissa, kuten liikkuvan hevosen selässä

---

¹ Hobbyhorse Revolution, 2017, Suomi. Mattila, 2017, Yle Uutiset. Kangas & Stenger, 75-78, 87. 2018. Partanen, 2017, HS.

seivästyksessä ja kanssakilpailijan pudottamisessa hevosen selästä peitsellä. Keskiaikaratsastuksen yksi alalaji on viikinkiratsastus. Hiihto- ja pulkkaratsastuksessa keppihevostatsastaja vetää perässään hiihtäjää tai pulkkailijaa ja uittoratsastuksessa keppihevosen kanssa mennään uimaan tai kahlaamaan. Keppihevosparkour on keppihevostatsastusta urbaanissa, rakennetun ympäristön esteradoissa. Luonnollinen hevostaito käsittää luonnonmukaista tapaa käsitellä ja ratsastaa keppihevosta. Harrastusmuotoon kuuluu keppihevonen hyvin yksinkertainen varustaminen ja saumattoman yhteistyön ja yhteisymmärryksen tavoittelu. Harrastustoimintaan liittyy myös keppihevostatsastustuntien pitäminen, erilaiset kurssit ja leirit. Näitä antavat yleensä kokeneet keppihevosharrastajat, jotka ovat toimineet pitkään harrastuksen parissa tai jotka ovat menestyneet hyvin keppihevostatsastuskilpailuissa.¹

Sosiaalinen media ja sen yhteisöt ovat keskeinen osa keppihevosharrastusta ja sen syntyä sekä harrastuksen muodostumista sellaiseksi, kuin se nykypäivänä on. Sosiaalisen median ja sen foorumeiden kautta harrastajat ovat voineet pitää yhteyttä toisiinsa, jakaa tietoa harrastuksestaan ja sen toimintatavoista sekä solmia ystävyysuhteita. Yhteiset toimintatavat keppihevosharrastuksessa ja harrastuksen levinneisyys on mahdollistunut sosiaalisen median käytön myötä. Sen erilaisilla keskustelufoorumeilla harrastajat ovat kohdanneet toisiaan, sopineet yhteisistä tapaamisistaan, kehittäneet harrastustaan ja sopineet sen toimintatavoista sekä jakaneet harrastuksen kehityksen kannalta olennaista tietoa toisilleen. Sosiaalinen media eri kanavineen on toiminut ja toimii edelleen tärkeänä alustana tiedon kulun ja välittymisen kannalta harrastuksessa. Keppihevosharrastuskulttuuri esiintyy ja välittyy toisille myös harrastajien jakamien tallenteiden, videoiden ja kuvien kautta. Ne välittävät toisille harrastajille paitsi tärkeää tietoa, toimivat myös inspiraation lähteenä. Hobbyhorse Revolution dokumenttielokuvassa tulee selvästi esiin se, kuinka erityisesti Yuotubessa 2010-luvun alussa jaetut videot harrastuksen parista ovat toimineet inspiraationa monelle harrastuksen aloittaneelle tai sen parissa jo olevalle. Dokumentissa Mariam, kutsumanimeltään Aisku kertoo, kuinka hän löysi videoiden myötä oikeanlaisen askelluksen:

”Katoin videota koko ajan edestakas, edestakas ja aloin kattoo mun omia askeleita peilistä, että eihän nää näytä yhtään samalta. Ja sit jotenki sitä kautta mä aloin niinku harjottelee.”

---

¹ Kangas & Stenger, 2018, 83-93.

Tässä kuvauksessa tieto harrastuksesta, harrastamisen tavasta ja yhteisistä malleista harrastuksessa ovat välittyneet sosiaalisen median kautta toiselle harrastajalle, Aiskulle. Hän on huomannut askeltavansa eri tavalla kuin esikuvansa ja pyrkinyt harjoittelemalla saavuttamaan itse samanlaisen askelluksen.¹

Suomesta keppihevosharrastajia löytyy tuhansia. Harrastajia löytyy myös muista Pohjoismaista sekä Keski-Euroopasta, mutta Suomea kuvataan harrastuksen edelläkävijänä. Moni harrastajaa kertoo tulleen harrastuksensa vuoksi kiusatuksi ja tämä näyttäytyy harrastuksen varsin yleiseksi harmiksi. Kiusatuksi tuleminen esiintyy monessa lähdeaineistoni uutisessa sekä Hobbyhorse revolution -dokumenttielokuvassa, jossa kiusaaminen on ollut henkistä ja jopa fyysistä. Lisäksi pelko siitä, että kaverit, jotka eivät itse harrasta keppihevosta, saavat tietää harrastuksesta on läsnä erityisesti dokumentissa esiintyvän Anskun kuvauksessa. Toisaalta taas harrastajayhteisön vertaistuki sekä vahva yhteenkuuluvuudentunne tuntuvat harrastajien kertomusten mukaan auttavan kiusaamiskokemusten käsittelyssä. Usein harrastus koetaan kuitenkin niin arvokkaana, ettei siitä haluta luopua kiusaamisen vuoksi. Erityisen tärkeäksi keppihevosharrastuksessa harrastajat kuvailevat yhteisöään, yhteisöllisyyttä ja sitä, että harrastaa saa kuka tahansa: kaikki ovat tervetulleita, harrastaa saa juuri niin kuin haluaa ja sellaisena kun on. Yhteisöä kuvaillaan hyväksyväksi ja peruseriaatteena on, ettei ketään syrjitä. Keppihevosharrastus mahdollistaa myös sellaiset roolit ja luonteet, joiden kautta irrottautua ”arkiroolista”. Esimerkiksi Vilhusen dokumenttielokuvassa Hobbyhorse revolution (2017) harrastajat kuvaavat itseään keppihevosharrastuksessa ja sen ulkopuolella. Aliisa kuvailee harrastuksessaan pysyneensä samanlaisena, mutta harrastuksen ulkopuolella muuttuneensa:

”Mä en oikee tiä, se oli tosi outoo aikaa se. Sillee must tuntu et mun kepparijutut oli parhaimmillaan ja mä fiilistelin niitä koko ajan. Mä en niinku koskaa pystyny hillitseen itteeni siitä, et niinku mä editoin videoita, mä ratsastin, et se pysy samanlaisena - mä tykkäsin tehdä sitä ihan mahottoman paljon. Mut sit jotenki sen keppariharrastuksen ulkopuolella mä muutuun täysin. Must tosiaan tuli tosi, tosi varovainen ja hiljanen. Enkä mä oikeen niinku osannu puhuu kenellekään. Tuntui, että kaikessa mitä mä sanon on jotain noloa. Mä koitin vaa pitää itteni hiljaa, ettei kuka avaa naurais mulle.”

---

¹ Hobbyhorse Revolution, 2017, Suomi. Mattila, 2017, Yle Uutiset.

Samanlaisia tuntemuksia kahdesta erilaisesta maailmasta ja minäkuvasta tuntuu olevan myös dokumenttielokuvassa esiintyvällä Aiskulla:

”Kun keppareiden kans on aina sillee aika positiivine, ku ei oo oikee negatiivisii puolii. Mut sit niinku siin normaalis Aiskus on. Et kyl mä nyt toisaalt sanoisin, et on kaks Aiskuu olemas.”

Aisku kuvailee harrastusminänsä ja toisen, ”normaalin” (kuten hän harrastuksen ulkopuolista minäänsä kuvailee) minänsä eroja. Kuitenkin: kaikki ovat tervetulleita, ja se on harrastajien mielestä tärkeää. Keppihevosta maailma koetaan myös erilliseksi ”muusta maailmasta”. Sen parissa saa hetkeksi irrottautua toiseen todellisuuteen.¹

Seuraavaksi tarkastelen lähdeaineiston valossa keppihevosta esineenä ja harrastuksen materiaalista puolta sekä siitä hahmottelemiani suuntaviivoja laajemmalle tarkastelulle.

2.2. Keppihevonen

Olen myös hieman tarkastellut keppihevosharrastuksen materiaalista puolta, keppihevosharrastuksen välineitä sekä keppihevosta. Olisi kuitenkin kokonaan toisen tutkimuksen paikka syventyä tarkastelemaan keppihevosta itsessään syvällisemmin esimerkiksi kulutustavarana tai leluna. Olen kuitenkin pyrkinyt tuomaan esiin keppihevosta koskevaa tietoa ja koota niistä ehyen kuvauksen siitä, mikä keppihevonen on ja myöhemmin tutkimuksessani mahdollisesti selvittää, millaisia merkityksiä sillä on harrastukselle ja sen harrastajille.

Keppihevonen on keskeinen osa keppihevosharrastusta ja siinä esiintyvää toimintaa. Harrastukseen liittyy kuitenkin muutakin välineistöä, esimerkiksi esteratoihin tarvittavat esteet, palkintojenjako varten palkinnot sekä keppihevostallin ja keppihevosen ylläpitoon liittyvät erilaiset välineistöt, kuten harjat, ruokintaämpärit, ratsastukseen suitset ja muut tietynlaiset varusteet. Keppihevoselle voidaan myös rakentaa talli, jossa sitä säilytetään ja hoidetaan. Keppihevosharrastusilmiön lähtökohdat ovat hevosen hoidossa ja hevosaursastuksessa, joten

---

¹ Hobbyhorse Revolution, 2017, Suomi. Mattila, 2017, Yle Uutiset. Sarhimaa, 2016. Helsingin Sanomat.

keppihevosen lisäksi myös sen hoitamiseen ja huoltamiseen sekä sen ratsastamiseen tarvittava välineistö on johdettu tästä maailmasta.¹

Lähtökohtaisesti keppihevosharrastus ja sen toiminta rakentuvat keppihevosen ympärille. Keppihevosharrastajiin lukeutuu useita hyvin taitavia käsityöntekijöitä, jotka valmistavat keppihevosta itselleen, mutta myös muille harrastajille. Joidenkin keppihevosharrastajien harrastuksen ydin on nimenomaan keppihevosten valmistuksessa. Keppihevosta saa myös valmiina kaupasta, mutta keppihevosen käsityöarvo tuntuu olevan huomattavan suuri. Aiheeseen perehtyessäni olen törmännyt hyvin yksityiskohtaisiin ohjeisiin keppihevosen valmistamisen tavoissa ja ohjeistuksissa. Esimerkiksi Kati Jukaraisen *Kepparikirja: ohjeita ja vinkkejä keppihevosen tekemiseen* -teos (2019) tarjoaa valmiit kaavat ja vaiheittain etenevän ohjeistuksen keppihevosen valmistamiseen. Käsityönä valmistettujen keppihevosten hinnat sijoittuvat selvitysteni perusteella noin 60 eurosta 500 euroon.²

Keppihevonen muodostuu kepeistä ja siihen kiinnitetystä päästä, joka on täytetty esimerkiksi käsityövanulla. Kaksi yleisintä tapaa valmistaa keppihevonen on tehdä niin kutsuttu kaksipalainen keppihevonen tai kolmipalainen keppihevonen. Kaksipalainen keppihevonen muodostetaan kahdesta sivuprofiilikankaasta. Kolmipalainen keppihevonen puolestaan muodostuu näistä kahdesta sivuprofiilipalasta, mutta myös niiden väliin ommeltavasta pitkästä kangassuikaleesta. Kaksipalaisten keppihevosten kuvataan Kankaan ja Stengerin teoksessa olevan helppoja aloittelijan valmistettavaksi, kolmilapaisten puolestaan suositumpia ja hienompia.³

Keppihevoselle määritellään usein tarkat tiedot, jonka keppihevonen saa mukaansa sen *kasvattajalta*, eli valmistajalta keppihevosen oston yhteydessä. Määrittelyissä tiedoissa käy ilmi esimerkiksi keppihevosen nimi, rotu, sukupuoli, syntymäaika, isä, emä, hoitaja, omistaja, tekijä, kasvattaja, varusteväri, koulutustaso, painotus sekä kuvailu keppihevosen ominaisista luonteenpiirteistä. Lisäksi tiedot voivat sisältää sukutaulun, josta ilmenee tietoa keppihevosen isästä ja emästä sekä näiden taustasta.⁴

Keppihevosharrastuksessa harrastajat luovat usein keppihevosilleen myös persoonan. Keppihevosen ominaisuuksien perusteella harrastaja voi asettaa keppihevosistaan jonkin tai

---

¹ Kangas & Stenger, 2018, 21.

² Hobbyhorse Revolution, 2017, Suomi. Taikakeppari, <https://taikakeppari.fi/fi/> luettu 23.1.2020. Jukarainen, 2019, 6.

³ Kangas & Stenger, 2020, 21-25.

⁴ Kangas & Stenger, 2020, 40-41.

joitakin erityiseen asemaan hetkellisesti tai pysyvämmiin. Ensimmäinen tai kilpailumenestystä tuonut keppihevonen saattaa muodostua harrastajalle erityisen tärkeäksi. Näin keppihevoseen voi liittyä myös hyvin vahvoja tunteita. Harrastaja on myös voinut tulla kiusatuksi ja keppihevosharrastus on auttanut jaksamaan, jolloin tuohon aikaan liittyvät keppihevokset muodostuvat harrastajalleen erityisen tärkeiksi.¹

Myös harrastajan antamalla persoonalla on keppihevoseen, sen erityisyyteen ja asemaan suuri merkitys. Joku keppihevonen vaatii enemmän huolenpitoa ja huomiota kuin toinen ja on siksi erityisessä asemassa. Tilattuaan toiselta harrastajalta dokumenttielokuvassa Hobbyhorse revolution keppihevosen, Ansku kuvailee keppihevosta ensimmäisen kerran ratsastaessaan ”tosi vaativaksi”:

”Se alkaa ehkä vähä riehuu. Se oli tosi vaativa, joo, oletettava, vaativa.”

Keppihevonen ei selvästikään ole vain urheiluväline tai esine, vaan jotakin, joka muodostuu leikissä mielikuvituksen, luovuuden ja materiaalin kohtaamisessa.²

---

¹ Hobbyhorse Revolution, 2017, Suomi.

² Hobbyhorse Revolution, 2017, Suomi.

3. Leikki

Määritän leikin käsitettä Johan Huizingan *Leikkivä ihminen: Yritys kulttuurin leikkiaineksen määrittelemiseksi* (1984), Hannu Heikkisen *Vakava leikillisuus: Draamakasvatusta opettajille* (2004), Riitta Hännisen *Leikki: ilmiö ja käsite* (2004), Marjatta Kallialan *Enkeliprinsessa ja itsari liukumäessä – Leikkikulttuuri ja yhteiskunnan muutos* (1999) sekä Roger Caillois'n *Man, Play, and Games* (1961) –teoksien valossa. Hänninen tarkastelee yksityiskohtaisesti ja laajasti leikin tutkimusta sekä leikin määrittelyn ongelmallisuutta. Teoksessaan hän esittää erilaisia lähestymistapoja leikkikäsitteen määrittämiseen. Hänen teoksensa on tullut ensiarvoisen tärkeäksi leikkikäsitteen määrittely-yrityksen hahmottamisessa tutkimuksen tekemisen näkökulmasta. Huizinga käsittelee teoksessaan leikin olemusta, merkitystä, käsitettä ja kielellisiä ilmauksia, leikkiä ja luovuutta, leikin suhdetta oikeuteen, sotaan, tietoon ja runouteen, filosofian ja taiteen leikkimuotoja sekä leikkiainesta. Caillois jakaa monia näkemyksiä leikistä ja sen määrittelystä Huizingan kanssa, mutta esittää teoksessaan myös oman mallinsa erilaisten leikkien luokittelulle niiden ominaispiirteiden perusteella.

Tarkastelen leikkiä sen kulttuurisesta näkökulmasta toimintana, joka ei liity vain lapsuuteen ja jonka ei oleteta näin ollen olevan ominaista toimintaa vain lapselle. Tämän vuoksi olen lähdeaineistostani rajannut pois esimerkiksi paljon kasvatustieteen ja kehityspsykologian filosofeja ja teoksia, jotka ovat perehtyneet tarkastelemaan leikkiä vain lapsuuteen liittyvänä ilmiönä. Fröbelin käsitys leikin yhteydestä kielen kehitykseen ja vuorovaikutustaitoihin, Groosin näkemys leikistä lapsuudessa aikuisuuteen valmistautumisena, Piagetin teoria lapsen ikäkausista ja leikin vaikutuksesta lapsen kognitiiviseen kehitykseen sekä Vygotskyn teoria lapsen halusta toimia ympäristöstään näkemänsä tärkeän mallin mukaan eivät riitä kattamaan, tuomaan esiin tai selittämään sitä ilmiötä, josta keppihevosharrastuksessa mielestäni on kyse¹. Tarkastelen keppihevosharrastuksessa esiintyvää leikkiä sen kulttuurisesta näkökulmasta, joten leikki ymmärretään ennen kaikkea *ihmisen* toimintana. Leikin yksiselitteinen määrittelyminen

---

¹ Heikkinen, 2004, 50-52.

ei näin rajatunkaan lähdeaineiston valossa ollut yksinkertaista. Vaikka tarkastelemani teokset yhtyvät leikin määritteissään käsitykseen leikin ainutlaatuisesta olemuksesta ja perustavat ajatuksensa leikin järjettömyyteen ja tavoittelemattomuuteen, eroavat määrittelytavat ja leikin luokittelut teoksissa toisistaan.

Hänninen ymmärtää teoksessaan *Leikki: ilmiö ja käsite* (2003) leikin käsittävän ihmisen, eläinten, elottoman luonnon ja kielen leikkiä. Hänen ajatuksensa pohjaavat vahvasti Hans-Georg Gadamerin teoriapohjaan ja tämän *Spiel*-käsitteeseen, joka sisällyttää myös erilaisten toimintojen kuten tanssin, urheilun, soiton ja erilaiset pelit leikin käsitteeseen kuuluviksi. Hänninen huomauttaa, että esimerkiksi Nykysuomen sanakirjan mukaan leikki kuvataan nimenomaan lapsen toimintana: ”Leikki on lasten toimintaa” (Nykysuomen sanakirja, 1966, s. v. leikki). Tämä erottaa leikin esimerkiksi työstä ja pyhästä sekä poissulkee aikuisen leikin toimijana. Näin Hänninen nostaa esiin leikin ongelmallisuuden tutkimuskohteena, sillä leikille ei ole olemassa vahvaa, yhteneväistä, tutkimuksellista teoriapohjaa. Tämä johtuu leikin useista eri käsitteistä ja käsityksistä siitä, mitä leikki on. Hännisen mukaan leikkikäsitteet määrittävät usein leikin laatua, olemusta, funktiota tai kulttuurista merkitystä.¹

Keppihevosharrastusta tarkastellessani pohjaan käyttämäni leikkikäsitettä tähän Hännisen esittämään, Gadamerin teoriapohjaan perustuvaan rajaukseen, erottaen leikin kulttuurisen käsityksen leikin arkikielen käytössä olevasta sekä Nykysuomen käsikirjan määrittelemästä (”Leikki on lasten toimintaa”) käsitteistä. Näin ollen leikki on ihmiselle ominaista ja mielekästä toimintaa, ei arkikielessä esiintyvää lapsen leikkiä.² Tällainen erottaminen on tärkeää, kun keppihevosharrastusta tarkasteltaessa olen rajannut tarkasteluni keppihevosharrastuksen yhteydestä leikkiin. Aikuinen keppihevosharrastaja tällaisen - kulttuurisesti ymmärretyyn - leikin toimijana pohjautuu myös vahvasti Johan Huizingan käsitykseen leikistä *ihmiselle* mielekkäänä toimintana sekä Cailloisin ymmärrykseen siitä, kuinka myös aikuinen on leikin toimija.³

Johan Huizinga perustaa ajatuksensa teoksessaan *Leikkivä ihminen: Yritys kulttuurin leikkiaineksen määrittämiseksi* (1984) sille, että ihmisen leikki ei eroa eläimen leikistä: ”Voipa huoletti sanoa, ettei ihmissuku ole lisännyt leikin yleiskäsitteeseen mitään olennaista tunnusmerkkiä”⁴. Huizingan mukaan leikki on mielekästä toimintaa, jossa ei ole kyse

---

¹ Hänninen, 2003, 8-10.

² Hänninen, 2003, 8-10.

³ Caillois, 1961, 9-14. Huizinga, 1984, 9-10.

⁴ Huizinga, 1984, 9.

biologiasta tai ihmisen reagoinnista ympäristönsä ärsykkeisiin selviytymisen kannalta. Leikki luo Huizingan mukaan elämään mielekkyyttä, eikä se sinänsä ole lajin säilymisen kannalta merkityksellistä.¹

Huizinga tunnistaa psykologian ja fysiologian tarpeen määrittellä leikki ihmisen tarkoituksenmukaiseksi toiminnaksi, jonka motiivi on ihmisen itsensä ja leikin ulkopuolinen hyöty, esimerkiksi lapsuudessa hyödyllisten taitojen kartuttaminen aikuisuuden elämää varten. Tätä Huizinga kritisoi, haluten kiinnittää huomion ja tarkastelun leikkiin itseensä: siihen, mitä leikki *itsessään* on ja millainen *merkitys* leikillä leikkijälle on. Hänen mukaansa leikki on jotain hyvin omalaatuista, esteettiselle alueelle kuuluvaa toimintaa, jolle ominaista on myös muun muassa intensiivisyys ja hauskuus. Huizingan pyrkimyksenä on tarkastella leikkiä kokonaisuutena, joka kuuluessaan myös eläinten maailmaan, ei voi perustua ja olla tarkasteltuna rationaalisenä toimintana. Hänen mukaansa leikki on tarpeetonta ja siis myös järjetöntä.²

Huizinga tarkastelee myös leikkiä ja kulttuuria. Hän käsittelee ajatusta siitä, kuinka hyvin moni ihmisen toiminta kulttuurissamme juontuu leikistä. Huizinga tarkastelee leikin ja kulttuurin suhdetta toisiinsa. Hänen mukaansa kulttuuri syntyy leikissä ja kaikki kulttuuri on aluksi ollut leikkiä. Leikeissä yhteisö ilmaisee käsitystään elämästä ja maailmasta. Huizinga kuitenkin painottaa, ettei leikki muutu kulttuuriksi olematta sen jälkeen enää leikkiä. Tätä vastoin hän haluaa tuoda esille, että kulttuuri syntyy ja muodostuu leikistä ja että kaikessa kulttuurisessa toiminnassa on pohjimmiltaan kyse leikistä, siihen sisältyy leikinomaisuus. Huizingan mukaan leikki on primaarinen tosiasia, kun taas kulttuuri on ihmisen luoma nimitys. Huizinga tulee teoksessaan johtopäätökseen, jossa leikki on itseasiassa nimenomaisesti kulttuurin perusta. Hänen mukaansa ihmisen kieleen ja sen käyttöön esimerkiksi myyttien ja niiden tarinoiden myötä liittyy vahvasti leikki.³

Huizinga tarkastelee teoksessaan myös leikkiä suhteessa muuhun toimintaan sekä leikin ja estetiikan yhteyttä. Leikin määrittelyä jonkin asian vastakohtaksi hän kokee ongelmallisena. Esimerkiksi väitteet ja määrittely-yritykset kuten ”leikki on jotain, joka ei ole totta” tai ”leikki ei ole vakavaa”, ovat ongelmallisia ja kumoutuvat nopeasti, sillä leikki on totta ja se voi myös olla hyvin vakavaa. Huizinga ei myöskään halua tarkastella leikkiä moraalien kannalta, sillä leikissä ei ole kyse hyvästä ja pahasta. Hän pohtii myös leikin kuulumista

---

¹ Huizinga, 1984, 9.

² Huizinga, 1984, 10-12.

³ Huizinga, 1984, 12-14, 59.

esteettisyyteen ja toteaa, ettei leikkiin ei sisälly kauneuden ominaisuutta, vaikka siihen hänen mukaansa liittyykin hilpeyttä, suloa, ihmisruumiin kauneutta, rytmiä sekä harmoniaa.¹

Caillois määrittelee teoksessaan *Man, Play, and Games* (1961) leikin vapaaehtoiseksi, erilliseksi, ennakoimattomaksi, tuottamattomaksi, säännönmukaiseksi, kuvitteelliseksi, vapaaksi ja vapaaehtoiseksi toiminnaksi. Leikin todellisuus perustuu siihen sitoutumiseen. Caillois'n peruseriaatteena on, että lasten ja aikuisten leikit eivät ole erotettavissa toisistaan ja että myös eläinten käyttäytymismallien samankaltaisuus on huomioitavissa leikkejä tarkasteltaessa.²

3.1. Leikin tunnuspiirteitä

Sekä Huizinga että Caillois pyrkivät määrittelemään leikkiä ja nimeämään leikille tunnusomaisia piirteitä. Huizinga esittää, että leikkiä on hyvin vaikea määrittellä biologisesti tai loogisesti. Lähtökohtaisesti hänen mukaansa leikki on kuitenkin *vapaata toimintaa*, josta ei ole ja joka ei tuota hyötyä: ihminen voisi hyvin olla myös ilman leikkiä ja tarve leikkiin syntyy sen tuottamasta huvista.³

Toiseksi leikin tunnusmerkiksi Huizinga asettaa leikin olemuksen epätavallisuuden, joka on ”irtautumista tilapäisen aktiivisuuden piiriin”⁴, ei siis ”tavallista” elämää. Kuten edellä mainittu, leikin ja toden vastakkainasettelu on hänen mukaansa kuitenkin hyvin epämääräistä, sillä leikkiin voi todella uppoutua hyvin totisesti ja leikki voi olla hyvin totta. Hänninen pohtii myös leikin ja todellisuuden vastakkainasettelun ongelmallisuutta. Hänninen toteaa Huizingan ja Calloisin määrittelevän leikin ”normaalista toiminnasta” poikkeavaksi toiminnaksi. Hän mainitsee ”todellisuuden” ja ”normaalin” käsitteiden ongelmallisuuden ja määrittelemisen hankaluuden niiden myös muuttuessa kulttuurista ja ajasta toiseen. Hänninen toteaa näin ollen Huizingan ja Calloisin leikin määritelmän olevan pätevä, mutta ei ainoa mahdollinen tapa määrittää leikin käsite. Jacques Ehrmanin mukaan leikki ei ole jotain todellisuuden ja kulttuurin ulkopuolista, vaan osa niitä, eikä mikään näistä elementeistä voi olla olematta ilman toista, Hänninen esittää.⁵

---

¹ Huizinga, 1984, 14-16.

² Caillois, 1961, 9-14.

³ Huizinga, 1984, 17-18, 23.

⁴ Huizinga, 1984, 17.

⁵ Huizinga, 1984, 17-18, 23. Hänninen, 2003, 100-102.

Kolmanneksi leikin tunnusmerkiksi Huizinga nimittää leikin eristyneisyyden ja rajoittuneisuuden: leikki toteutuu tietyssä ajassa ja paikassa. Huizingan mukaan leikki tarvitsee toteutuakseen rajatun piirin. Se on aikaan sidottua, sillä on oma kulkunsa eikä sillä ole ulkopuolista päämäärää, vaan päämäärä löytyy siitä itsestään. Leikki on tietoisesti tavallisen elämän ulkopuolista ilonpitoa ja virkistystä. Leikissä on omat, sen maailmaan kuuluvat säännöt, joita osallistujat noudattavat. Leikkipaikassa leikkiä toteutetaan niiden sääntöjen puitteissa, jotka sille on annettu ja sillä on oma järjestyksensä. Tätä piirrettä Huizinga pitääkin leikissä erityisen tärkeänä: leikki on järjestystä ja se myös luo sitä. Juuri tämä järjestyksen piirre liittyy leikin Huizingan mukaan esteettisyyden alueeseen, sillä leikillä hänen mukaansa on taipumus kauneuteen. Leikkiä kuvaavat ominaisuudet ovat samoja termejä, joilla voidaan kuvata kauneuden synnyttämää vaikutusta. Esimerkkeinä näistä Huizinga mainitsee jännityksen, tasapainon, arvioinnin, vastakohtaisuuden, vaihtelun, yhtymisen ja eriytymisen – käsitteet. Lisäksi leikistä on hänen mukaansa löydettävissä rytmiä ja harmoniaa.¹

Caillois on pyrkinyt luokittelemaan leikkejä niissä selkeästi erottuvien ominaisuuksien tai motiivien perusteella, jotta leikki voitaisiin sen variaatioista huolimatta tunnistaa ja luokitella. Caillois jakaa leikit neljään perustyyppiin, joiden ominaisuuksina ovat kilpailu, sattuma, kuvittelu ja huimaus. Leikkien luokkia hän kuvaa nimityksillä *agon*, *alea*, *mimicry*, *ilinx*. Kaikkia leikkejä ei kuitenkaan ole mahdollista määrittää näiden luokkien alle. Esimerkiksi leijan lennättämisestä on hankala saada sopimaan mihinkään edellä mainittuun leikin luokkaan, kuten Caillois itse toteaa. Ongelmallista on myös kuvata leikin luonnetta, jos se on ristiriidassa leikkijän motiivien kanssa. Esimerkiksi kilpaleikkiin osallistuja saattaa osallistua leikkiin vain huvin ja hauskuuden vuoksi, ei voittaakseen. Kalliala huomauttaa, että Caillois'n leikkien luokittelun hyödyllisyys on siinä, että se tuo selkeästi esille erityyppisten leikkien luonteet ja tunnusomaiset piirteet, jotka poikkeavat toisistaan. Nämä jaottelut ovat kuitenkin olennaisia lähinnä leikin kokonaiskuvaa tarkastellessa, eivät yksittäisen leikin selittämisessä tai tarkastelussa.²

Caillois jakaa leikit sellaisiin leikkeihin, joissa keskeistä on sääntöjen noudattaminen ja toisaalta sellaisiin leikkeihin, joissa keskeistä on kuvitteellisuus. Nämä sääntö- ja kuvitteluleikit ovat toisensa poissulkevia. Kuvitteluleikeissä olennaista on mielikuvituksellisuus, erilaisten roolien ottaminen, improvisointi sekä se, että leikki erottaa toiminnan ”oikeasta elämästä”. Todellisen elämän säännöt ja käytännöt voivat kuitenkin olla läsnä kuvitteluleikissä todellisuutta

---

¹ Huizinga, 1984, 19-20, 233.

² Caillois, 1961, 12-23. Kalliala, 1999, 40-41.

jäljittelevinä toimintoina. Sääntöleikeissä puolestaan säännöt rajaavat leikille sen tarvitseman tilan. Leikissä voimassa olevat säännöt eivät ole päteviä leikin ulkopuolisessa maailmassa, mutta leikissä niitä noudatetaan varsin tosissaan ja ne ovat totta.¹

Tätä jyrkkää jaottelua sääntö- ja kuvitteluleikkeihin ja sen jyrkkää vastakkainasettelua kommentoi Kalliala Vygotskyltä, jonka pyrkimys näyttää nimenomaan olevan tämän jyrkän vastakkainasettelun lieventäminen. Vygotskyn mukaan leikissä oleellista on nimenomaan kuvitteellisuus, mutta myös säännöt. Sääntöleikeissä luodaan hänen mukaansa kuvitteellinen tilanne, jonka raameina säännöt toimivat rajaten leikin ulkopuolelle muut mahdolliset säännöt tai toimintatavat. Myös Huizinga tarkastelee leikkien sääntöjä. Huizingan mukaan jokaisessa leikissä on omat sääntönsä, jotka ovat voimassa omassa, rajatussa leikkimaailmassaan. Jos näistä säännöistä poiketaan, leikki rikkoutuu. Leikkimaailman sääntöjä rikkonut on pilannut leikin. Sääntöjä rikottaessa leikkimaailman lumous katoaa.²

Yhtenä leikin ominaispiirteinä Huizinga näkee vielä leikin sosiaalisuuden ja yhteenliittymät, joiden myötä leikkivä ryhmä toimii myös leikin ulkopuolella. Huizingan mukaan tätä ryhmää yhdistää tunne yhteisestä poikkeusasemasta, yhteinen erottautuminen normeista ja toisista sekä leikissä syntyneen lumon säilyttäminen leikin ulkopuolellakin. Myös salaperäisyys on Huizingan mukaan ominaista leikille. Leikissä ”tavallinen maailma” lakkaa hetkeksi olemasta ja leikki on vain leikin piirissä olevia varten, ei sen ulkopuolista maailmaa palvelevaa.³

Huizinga kiteyttää leikin käsitteen seuraavalla tavalla: ”*Leikki on vapaaehtoista toimintaa tai askarointia, joka suoritetaan määrätyissä ajan ja paikan rajoissa vapaaehtoisesti hyväksytyjen, mutta ehdottomasti sitovien sääntöjen mukaan; se on oma tarkoituksensa, ja sitä seuraa jännityksen ja ilon tunne sekä tietoisuus jostakin, mikä on ”toista” kuin ”tavallinen elämä”*”.⁴ Hän toteaa, että vaikka kaikkialla tavatussa maailmassa ihmiset ja eläimet leikkivät - vieläpä samalla tavalla, ei kaikissa kielissä ole yhtä lailla samanlaista, kaiken leikin kattavaa sanaa, kuin eurooppalaisissa kielissä.⁵

Hänninen on teoksessaan listannut leikin tunnuspiirteitä omaavia toimintoja. Hän ymmärtää tutkimuksessaan leikin laajana käsitteenä, joka kattaa esimerkiksi pelit, urheilun, rituaalit, komiikan, turnajaiset, musiikin, aikuisten- ja lasten leikin, tanssit, leikin spontaanit muodot,

---

¹ Caillois, 1961, 19-26.

² Huizinga, 1984, 21. Kalliala, 1999, 48-49

³ Huizinga, 1984, 21-22.

⁴ Huizinga, 1984, 39.

⁵ Huizinga, 1984, 39-42.

harrastukset, karnevalistiset ilmiöt sekä suullisen ja kirjoitetun leikkiperinteen. Hänninen kuvaa, kuinka nämä leikkikäsitteen alle kuuluvat yksittäiset muodot muodostavat keskenään erilaisia ryhmiä, jotka omaavat keskenään yhteneväisiä piirteitä. Esimerkiksi peleissä sääntörakenne on niitä yhdistävä tekijä ja urheilussa sääntörakenteen lisäksi esillä on kilpailullisuus. Hänninen kuvaa leikkiä leikitapahtumana, jossa yhdistyvät sekä leikin rakenteelliset, että kokemukselliset aineet. Tämän tapahtuman rakenteellisesta puolta Hänninen kutsuu *leikiksi*, kokemuksellista puolestaan *leikkisyydeksi*.¹

3.2. Leikki ja kokemuksellisuus

Hänninen on tarkastellut leikkiä ja kokemuksellisuutta. Hän esittelee teoksessaan *Leikki: ilmiö ja käsite* (2003) kolme symbolisen antropologian parissa työskentelevää tutkijaa, joiden leikkikäsitteitä yhdistää *kokemuksellisuus*.²

Hännisen mukaan Clifford Geertz on kiinnostunut ymmärtämään monia filosofisia asetelmia yhden yksittäisen näkökulman sijaan. Oleellisen tarkastelun kohteena eivät ole ontologiset ongelmat ihmisen olemassaolosta tai kohtalosta, vaan kulttuuriset käsitykset siitä, kuinka näitä kysymyksiä lähestyä. Hänen mukaansa on huomioitava, että kokemuksellisuuteen perustuvasta tiedosta on hankala tehdä yleistyksiä ja niiden tulkintaan on vaikea olla sotkematta omia ennako-oletuksiaan asiaa koskien. Csikszentmihalyin on puolestaan selvittänyt, millaisissa tilanteissa ihmiset kokevat onnistumisen ja ilon hetkiä. Hän rinnastaa tutkimuksessaan *flow*-käsitteen leikkisyyttä kuvaaviin kokemuksiin. Tässä kokemuksessa ”ulkoiset maailman realiteetit ja rajoitukset lakkaavat hetkeksi olemasta”³. Edellä mainittu Geertz käyttää *flow*-käsitteelle vastinetta *deep play*, joka yhdistää leikkiä ja rituaalia.⁴

Hännisen esittelemä kolmas leikin kokemuksellisuutta tarkasteleva tutkija on Victor Turner. Hänen mukaansa kulttuurista vastarintaa käytetään ”sekä vanhojen kulttuuristen järjestysten kyseenalaistamiseen ja purkamiseen, että kokonaan uudenlaista järjestystä edustavien merkitysten luomiseen”⁵ ja juuri tähän kulttuurisen vastarintaan leikki on yhdistettävissä. Csikszentmihalyin *flow*:ta ja Geertzin *deep play*:ta vastaavaksi käsitteeksi Turner on nimennyt

---

¹ Hänninen, 2003, 15, 21.

² Hänninen, 2003, 88-89.

³ Hänninen, 2003, 92.

⁴ Hänninen, 2003, 88-95.

⁵ Hänninen, 2003, 95.

communitas-käsitteen. Se on kuitenkin Csikszentmihailyn käsitettä kollektiivisempi, käsittäen *flown* yhteisöllisyyden muodoksi, joka muodostuu odottamatta ja spontaanisti. *Communitas* on nimenomaan jotain jaettua ja yhteisöllistä verbaalisten ja nonverbaalisten viestien vaihtoa, joka kokemusta tarkastellessaan sisältää myös *flown*.¹

Hänninen avaa myös käsitettä *leikkisyys*, joka hänen mukaansa mielletään ”korosteisesti spontaaniksi, yksilölliseksi, kurittomaksi, hulluttelevaksi, innovatiiviseksi, ennalta arvaamattomaksi ja normaalikulttuurin järjestystä uhkaavaksi”, verrattuna ”institutionalisoituneisiin rakenteiden varassa eläviin leikkeihin”². Leikkisyys on sidoksissa kulttuuriin ja se on eräänlaista sisäistä motivaatiota, joka vaikuttaa toimintaan. ”Aidossa kulttuurisessa leikissä” sekä kokemus, että rakenteellisuus yhdistyvät ja muodostavat leikitapahtuman. Tämä tarkoittaa Hännisen mukaan sitä, että leikitapahtumassa yhdistyvät *leikki* ja *leikkisyys*. Leikkisyys ilmentää leikin luonnetta ja erityisesti sen merkitystä osallistujalle. Hännisen mukaan leikkisien leikkien kautta normaalikulttuuriset järjestykset saavat uusia merkityksiä. Leikillä on kyky synnyttää uutta kulttuuria: leikissä aiemmin ymmärretty järjestys muovautuu leikin todellisuuskäsityksessä uudeksi, saaden uusia merkityksiä.³

Todellisuuden, eli normaalikulttuurisen näkökulman myötä leikkisyys voi ilmetä joko mielekkäänä tai mielettömänä leikkimuotona. Leikkisyyden mielettömyyden käsittäminen vaatii Hännisen mukaan sen merkityksellisyyden omaksumista. Merkityksellisyys on todellisuutta, jonka mukaan muodostamme näkemyksiämme koskien mielekkyyttä, mahdollisuutta ja eettisyyttä.⁴

---

¹ Hänninen, 2003, 95-97.

² Hänninen, 2003, 105.

³ Hänninen, 2003, 106-107.

⁴ Hänninen, 2003, 106.

4. Tutkimuksen toteutus

Tässä luvussa tarkastelen tutkimuksen toteutusta ja etenemistä, tutkimusaineistoa sekä sen analyysiä.

Olen tarkastellut laadullisen tutkimuksen metodologiaa ja käyttämiäni tutkimusmenetelmiä Eskolan ja Suorannan *Johdatus laadulliseen tutkimukseen* (1998), Hirsjärven, Remeen ja Sarjavaaran *Tutki ja kirjoita* (2009), sekä Varton *Laadullisen tutkimuksen metodologia* (2005) -teosten valossa. Eskola ja Suoranta käsittelevät metodioppaassaan tutkimuksen tekemisen koko prosessin sen suunnittelusta raportin kirjoittamiseen ja esittävät varsin laajan kirjon erilaisia tapoja ja vaihtoehtoja tehdä laadullista tutkimusta. Hirsjärvi, Remes ja Sarjavaara esittävät kirjassaan laajasti tutkimuksen tekemisen periaatteita ja toimintatapoja. Myös Varto käsittelee teoksessaan laadullista tutkimusta, tutkimuksen metodologiaa ja tutkimuksen menetelmien perustaa sekä oletusta.

Haastattelututkimusta ja teemahaastattelua olen lähestynyt Hirsjärven ja Hurmeen *Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö* (2017), Hyvärisen, Nikanderin ja Ruusuvooren *Tutkimushaastattelun käsikirja* (2018) -teosten sekä Eskolan, Lätin ja Vastamäen artikkelin *Teemahaastattelu: lyhyt selviytymisopas* (2018) Vallin (toim.) teoksessa *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1: Virikkeitä aloittelevalle tutkijalle*, pohjalta. Hirsjärven ja Hurmeen teos käsittelee teemahaastattelun teoriaa ja opastaa haastattelun käytäntöön. Sen pohjalta olen myös kuvannut keräämäni aineistoa. Erityisesti opas on keskittynyt teemahaastattelun menetelmiin ja toteutukseen. Hyvärinen, Nikander ja Ruusuvuori perehtyvät haastattelun tekemiseen sen suunnittelusta litterointiin, esittävät haastattelun eri lajeja ja haastattelutapoja. Eskola, Lätti ja Vastamäki esittävät artikkelissaan tutkimushaastattelun peruseriaatteita ja toteutustapaa.

Tutkimus on toteutettu aikavälillä syksy 2018 – kevät 2020. Syksyllä 2018 tutkimuksen tekeminen on alkanut aihevalinnalla, tutkimussuunnitelman laadinnalla, lähdeaineiston kartoittamisella ja aiheeseen perehtymisellä. Keväällä 2019 olen koonnut tietoa keppihevosharrastuksesta ilmiönä ja pyrkinyt muodostamaan siitä kuvaa, jonka perusteella

kartoitin ja laadin teemahaastatteluja varten keppihevosharrastuksen ilmiöstä teemoja, joihin sisällytin haastattelukysymyksiä. Kevään 2019 aikana toteutetut haastattelut ajoittuivat tarkemmin helmi-maaliskuulle, jonka aikana kaikki neljä haastattelua on toteutettu. Keväällä 2020 olen syvällisemmin perehtynyt haastatteluaineistoon, sen analyysiin, teoriapohjaan, sekä tämän tutkielmaraportin kirjoittamiseen.

Keppihevosharrastusta tutkittaessa tutkimusaineistona on käytetty valmista lähdeaineistoa sekä teemahaastattelun kautta kerättyä aineistoa. Aiemmin tutkimattomasta aiheesta, keppihevosharrastuksesta, on tutkimuksen edetessä noussut ilmiötä kuvaavia ja määrittäviä teemoja. Haastattelu on valikoitunut tämän tutkimuksen aineistonkeruumenetelmäksi, sillä sen kautta pyrin saamaan ennen tutkimattomasta alueesta uutta, mahdollisesti syvällistä tietoa. Koska keppihevosharrastuksesta ei ole aikaisempaa tutkimusta, näin haastattelun hyvänä menetelmänä tuoda esille uutta tietoa ja antaa tutkimukselle ennalta määrittelemättömiä suuntia.

Tämän tutkimuksen aineiston haastatteluaineiston rajaaminen on lähtökohtaisesti tapahtunut jo tutkittavien haastateltavien rajaamisella. Olen tutkimuksen suunnitteluvaiheessa ottanut tavoitteekseni rajata tutkimushaastateltavat keppihevosharrastajiin, jotka ovat aikuisia, yli 18-vuotiaita harrastajia. Tämän rajauksen tein sen vuoksi, että saisin kiinni keppihevosharrastuksen ilmiön luonteesta syvällisesti. Lisäksi minua kiinnosti nuoren aikuisen keppihevosharrastajan motiivit harrastukselleen. Toivoin myös aikuisten keppihevosharrastajien tuovan esiin harrastuksesta sellaisia ulottuvuuksia, joista pienillä lapsilla ei välttämättä ole kokemusta tai tietoa. Lisäksi uskoin, että aikuisten keppihevosharrastajien harrastuskuvaukset olisivat kielellisesti ja kuvauksellisesti moniulotteisempia ja palvelisivat tutkimukseni tavoitteita selvittää, mistä keppihevosharrastuksessa on kyse.

Tutkimukseen osallistui neljä haastateltavaa. Olin yrittänyt löytää haastateltavia etsimällä keppihevosharrastajia sosiaalisen median eri keppihevostilien ja virtuaalitallien kautta sekä lähettämällä haastattelupyynnöitä henkilökohtaisin viestein. Tällainen lähestymistapa ei tuottanut kuin yhden haastateltavan suostumuksen tutkimukseen osallistumisesta. Lähetin myös haastattelupyynnön tutkimussuunnitelmineen Suomen keppihevosityhdistykselle ja pyysin heiltä apua tiedon välittämisessä. Tätä kautta sain lopulta kolmen muun haastateltavan yhteystiedot ja tiedon siitä, että he olisivat halukkaita osallistumaan tutkimukseen. Haastattelut toteutettiin keväällä, helmi-maaliskuussa 2019. Yksi haastatteluista käytiin Whatsapp-

videopuhelun välityksellä, muut kolme haastattelua kasvokkain kolmen eri kaupungin pääkirjastoissa Jyväskylässä, Kotkassa ja Helsingissä.

Seuraavana tarkastelen teemahaastattelua, jota käytin haastatteluaineiston keräämisessä.

4.1. Keppihevosharrastajien teemahaastattelu

Teemahaastattelu, johon haastatteluaineistoni keräämisessä olen päätenyt, on puolistrukturoitu haastattelu. Näin ollen haastattelun runko teemoineen on ollut kaikille haastattelemilleni keppihevosharrastajille yhteinen. Teemahaastattelun tarkoituksena on ollut antaa mahdollisuus keppihevosharrastajien omien, yksilöllisten tunteiden, kokemusten, ajatusten ja uskomusten tarkastelulle, kuten Hirsjärvi ja Hurme teemahaastattelun yleisiä tavoitteita kuvaavat.¹ Teemahaastattelu on palvellut tarkoitustani yksilöllisten kokemusmaailmojen hahmottamiseen ja kuvaukseen keppihevosharrastuksessa. Lisäksi pidän teemahaastattelua hyvänä aineistonkeruumenetelmänä sen joustavuuden vuoksi – puolin ja toisin. Sekä haastattelija että haastateltava saavat liikkumavaraa ja tilaa yhteisten aiheiden ja käsitysten muodostamiselle. Teemahaastattelu on tehnyt myös mahdolliseksi käsitellä sellaisia aihealueita ja teemoja, joita en teemoja hahmotellessani haastattelua varten osannut ottaa huomioon, mutta jotka haastattelun edetessä nousivat keskustelunaiheiksi.

Teemahaastattelu muodostuu haastattelurungoksi valituista teemoista, joita käsitellään haastattelussa kysymyksin. Tutkittavaa ilmiötä ja sen peruskäsitteistöä lähestytään ilmiöön ja sen aiempaan tutkimukseen tutustumalla.² Keppihevosharrastuksesta ei ole aiempaa tutkimusta, joten siihen liitetyt peruskäsitteet olen hahmotellut ja nostanut esiin keppihevosharrastajien itsensä tuottamista materiaaleista, kuten teksteistä, kirjallisuudesta, kuvista ja videoista, aiheesta kirjoitetuista uutisista, artikkeleista ja dokumenteista sekä Selma Vilhusen dokumenttielokuvasta *Hobbyhorse Revolution* (2017).

Hyvärinen esittää teoriasta tai aiemmasta tutkimuksesta johdetut teemat ongelmallisiksi, sillä näin haastattelija painottaa haastattelussa ilmiölle itse asettamia teemoja. Tämän myötä haastateltavien itsensä tärkeiksi kokemat teemat ja aihealueet saattavat jäädä haastattelussa huomiotta ja käsittelemättä.³ Tämä ongelma on tätä tutkielmaa tarkastellessa hyvä tiedostaa:

---

¹ Eskola, Lähti & Vastamäki, 2018, 25. Hirsjärvi & Hurme, 2017, 47-48.

² Eskola, Lähti & Vastamäki, 2018, 41. Hirsjärvi & Hurme, 2017, 66-67, 106.

³ Hyvärinen, 2017, 22.

tutkimuksen teemat on muodostettu harrastuksen kautta syntyneiden, edellä mainittujen aineistojen pohjalta, sillä aiempaa tutkimusta keppihevosharrastuksesta ei ole. Riski epäolennaisille teemoille tai sille, että haastattelulle muodostamani teemat jättävät ulkopuolelle jonkin sellaisen teeman, jonka keppihevosharrastajat itse olisivat kokeneet tärkeäksi, on ollut suuri. Olen kuitenkin kiinnittänyt erityistä huomiota haastattelutilanteessa mahdollisesti esiin nousseisiin uusiin teemoihin, joita olen pyrkinyt huomioimaan ja syventämään jatkokysymyksin.

Keppihevosharrastajien teemahaastattelun rungoksi olen hahmotellut teemoja, joiden kautta lähestyä tutkimatonta kokonaisuutta. Liiallisen rajaamisen näin vielä tutkimuksen tässä vaiheessa liian rohkeana, sillä pelkäsin sen rajaavan keppihevosharrastuksen tarkastelusta jotain olennaista tai arvokasta. Liiallinen rajaaminen tai johonkin tiettyyn teoriaan keskittyminen olisivat voineet keskittää tarkastelun epäolennaisuuksiin tai johtaa sitä harhaan. Muodostamani haastattelurungon ja sen teemojen pohjalta haastattelu eteni valmiiksi laatimieni haastattelukysymysten kautta. Haastattelukysymykset olin muodostanut silmällä pitäen teemahaastattelun tavoitteita tilaa antavasta ja haastateltavan omien uskomusten, ajatusten, tunteiden ja kokemusten esiin tuovasta tilanteesta. Näin ollen haastattelukysymykset on muodostettu niin, että ne jättäisivät tilaa haastateltavan omalle kerronnalle ja kokemusten kuvaamiselle. Vähäisen haastattelukokemuksen vuoksi pidin tärkeinä haastattelulle valmiiksi muodostettuja haastattelukysymyksiä, jotka ryhdittivät omaa toimintaani haastattelutilanteessa, toivat varmuutta omaan toimintaani sekä auttoivat hahmottamaan haastattelutilannetta ja sen kulkua. Pyrin kuitenkin pitämään haastattelutilanteet keskustelunomaisina, enkä orjallisesti noudattanut teemojen tai kysymysten kulkua. Lisäksi pyrin olemaan herkkä huomaamaan haastateltavien itsensä esittämiä aiheita ja kokonaisuuksia, joihin tartuin esittämällä aiheesta lisää kysymyksiä.

Muodostetut teemat:

1. Keppihevosharrastus, harrastamisen luonne (kysymys 1)
2. Oma kokeminen: mielikuvitus, kuvittelukyky, eläytyminen, leikki; harrastuksen merkitys (kysymykset 2, 3 ja 4.)
3. Keppihevosharrastajat yhteisönä, keppihevosharrastustoiminta (kysymys 5)

Muodostamani teemat ovat laajoja ja hyvin avoimia. Niiden on ollut tarkoitus jättää tilaa erilaisille haastattelukysymyksille sekä sellaisille teemoille, aihealueille ja kokonaisuuksille, joita haastattelun myötä mahdollisesti esiin nousee.

Haastattelulle hahmottelemani haastattelukysymykset pyrkivät avaamaan ja kuvaamaan keppihevosharrastukselle hahmottelemiani teemoja. Teemoja käsittävät kysymykset ovat teemoja ja keskustelua avaavia ja niiden alle kootut kysymykset ovat pyrkineet hahmottamaan, täsmentämään ja täydentämään keskustelua tarpeen vaatiessa. Mitkään kysymyksistä eivät kuitenkaan olleet luonteeltaan sellaisia, että niitä olisi ollut pakko esittää, vaan haastattelun edetessä pyrin elämään sen mukana: poimimaan ja esittämään jatko- ja lisäkysymyksiä haastateltavan edellisistä vastauksista johtaen. Tarkoitukseni oli kuunnella haastateltavaa ja edetä hänen tarjoamallaan tavalla, ottaen huomioon haastateltavat kokemukset ja ajatukset sekä mahdolliset uudet teemat.

Hahmottelemiani haastattelukysymyksiä:

1. Miten harrastat?
  - Kerro, kuinka aloitit keppihevosharrastuksen?
  - Mistä itse kiinnostuit tai innostuit ensin?
  - Millä tavoin harrastamisesi on muuttunut aloittamisestasi tähän päivään?
2. Millaiset asiat tai hetket ovat itsellesi tärkeiksi keppihevosharrastuksessa?
  - Millaista toimintaa omaan harrastamiseesi liittyy/ Mistä oma harrastamisesi koostuu?
  - Mikä niistä tekee sinulle tärkeitä?
  - Millainen olosi on näiden asioiden/hetkien parissa?
3. Millaisia erityisen voimakkaita muistoja harrastamisesi liittyy?
  - Millaiseksi tunsit itsesi silloin?
  - Millaisia fyysisiä kokemuksia tilanteeseen liittyy?
  - Miksi uskot juuri tämän tapahtuman jääneen mieleesi?
4. Millainen suhde sinulla on omiin keppihevosiisi?
  - Millaisia omat keppihevosesi ovat fyysisesti ja luonteeltaan?
  - Kuinka keppihevosta kasvatetaan?
  - Millaista on eläytyä sekä hevosen että ihmisen rooliin?
5. Millaista toimintaa keppihevosharrastajayhteisössä on (esimerkiksi leirit, kilpailut)?
  - Mikä näissä on sinulle merkityksellistä tai tärkeää?
  - Millaisena näet keppihevosharrastajien yhteisön?
  - Millaisia esikuvia sinulla on keppihevosharrastajissa?

Ensimmäisen kysymyksen toivoin johdattelevan aiheen pariin ja antavan jonkinlaista vihiä siitä, mistä harrastuksessa on kyse: miksi se houkuttelee ja koukuttaa. Toisen, kolmannen ja neljännen teeman ja kysymysten parissa pyrin haastateltavan kuvaavan omia kokemuksiaan keppihevosharrastuksen parissa ja pyrin henkilökohtaisiin harrastuskuvauksiin syvällisemmin. Lisäksi halusin selvittää keppihevosharrastajan suhdetta keppihevoseensa. Viimeisen teeman ja sen kysymysten kautta halusin tarkastella keppihevosharrastuksen sosiaalista ulottuvuutta.

Haastattelujen edetessä tulin huomaamaan, kuinka jokainen haastattelu eteni odottamattomalla tavalla, muodostui omaksi kokonaisuudekseen ja kuinka haastattelut poikkesivat toisinaan huomattavasti toisistaan. Sinänsä haastatteluaineistosta pystyi jo haastattelun päätyttyä huomaamaan yhteisiä teemoja ja yhtäläisyyksiä, mutta itse haastattelujen kulku oli ennalta-arvaamatonta ja yllättävää. Eteneminen hyvin yksityiskohtaisin haastattelukysymyksiin oli mahdollisuus. Toisinaan haastateltava oli jo vastannut edellisessä kysymyksessä seuraavaan ja haastattelutilanne vaati minulta luovuutta ja kykyä tarttua haastateltavan tarjoamaan teemaan tai aiheeseen, jota en ollut osannut huomioida haastattelun teemoja tai haastattelukysymyksiä laatiessani. Myös oma kuvani keppihevosharrastuksesta osoittautui hyvin pintapuoliseksi mielestäni hyvästä taustaselvityksestä huolimatta. Toisaalta taas selvitykseni lähdeaineiston valossa henkilökohtaiset harrastuskuvaukset olivat toissijaisia asioita, sillä pyrin rakentamaan jonkinlaista kokonaiskuvaa keppihevosharrastuksesta ja siitä, mitä keppihevosharrastus oikeastaan on.

Olen nähnyt hyödyllisenä ja tarkoituksenmukaisena haastattelutallenteen litteroimisen äänitteestä tekstimuotoon kokonaisuudessaan. Koska haastattelut olivat kestoaltaan pitkiä ja etenivät toisistaan poikkeavalla tavalla, näin niiden purkamisen tekstimuotoon selkeämpänä ja hyödyllisempänä tapana niiden jatkokäsittelyn kannalta. Litteroinnin tarkkuuden ja tarpeellisuuden määrittelyssä etenin niin, että litteroinnissa tekstiksi muunsin kaiken puhutun kielen, niin haastattelijan kuin haastateltavankin osalta haastattelun aloittamisesta sen lopettamiseen asti. Lisäksi huomioin omiin muistiinpanoihini sekä litteroinnin marginaaliin haastateltavan reagoiteja, esimerkiksi naurun, itkun, hymähdykset ja syvät huokaukset. Haastatteluissa saatettiin paikoin eksyä keppihevosharrastuksen ulkopuolisiin aihealueisiin, mutta tallennetusta aineistosta en osannut vielä litterointivaiheessa erottaa epäolennaisuuksia ja merkityksettömiä aiheita tutkimuksen analysoinnin ja niistä johdettujen tulosten kannalta. Myöskään purkaminen teemoittain ei tuntunut mielekkäältä, sillä se olisi saattanut haitata

uusien, aineistosta mahdollisesti esiin nousevien teemojen hahmottamisen ja muodostumisen. Lisäksi teemoihin purkaminen olisi saattanut poistaa mahdollisia uusia teemoja tarpeettomina tai jo valmiisiin teemoihin kuulumattomina. Näin kaikin puolin selkeämpänä pitää haastatteluaineistot vielä litteroinnin jälkeenkin omina kokonaisuuksinaan.

Haastatteluaineisto koostuu neljän nuoren aikuisen keppihevosharrastajan antamista haastatteluista ajalla helmi-maaliskuu, keväällä 2019. Haastattelut on toteutettu teemahaastatteluin eri kaupunkien pääkirjastoissa, paitsi yksi haastatteluista, joka toteutettiin Watsapp-videopuhelulla. Haastattelut nauhoitettiin ja litteroitiin. Litterointi on toteutettu fonttikoolla 12, rivivälillä 1,5. Näin ollen ensimmäisen haastattelun myötä syntyi 11 liuskaa haastatteluaineistoa, toisen myötä 21 liuskaa, kolmannen haastattelun myötä 25 liuskaa ja neljännen haastattelun myötä 13 liuskaa. Yhteensä litteroitua haastatteluaineistoa tutkimukselle kertyi siis yhteensä 70 liuskaa.

Nimitän ensimmäistä haastattelemaani keppihevosharrastajaa Hennaksi. Hän on haastatteluhetkellä ollut 18-vuotias ja harrastanut keppihevosiä yhdeksän vuotta. Haastattelussa Henna valottaa harrastukseen liittyviä tunteitaan, harrastamisen tapojaan sekä kertoo muun muassa vammautumisestaan harrastuksen parissa. Lisäksi hän kertoo keppihevosharrastuksen esikuvista sekä esikuvana olemisesta. Toista harrastajaa nimitän Inkaksi. Hän on haastatteluhetkellä ollut 19-vuotias ja harrastanut keppihevosiä kymmenen vuotta. Inkan harrastuskuvauksessa esiintyy hänen harrastamisen muotojaan, suhde omiin keppihevosiinsa, keppihevosharrastusyhteisön kuvauksia, keppihevosaursastuskuvausta, keppihevosharrastuksen käsityötekemisen luonnehdintaa, vastoinkäymisistä kertomista, omaan liikunnalliseen harjoitteluun syventymistä sekä esimerkiksi tulevaisuuden haaveita keppihevosharrastukseen liittyen. Kolmatta harrastajaa nimitän tutkimuksessa Riinaksi. Hän on haastatteluhetkellä ollut 21-vuotias ja harrastanut keppihevosiä myös kymmenen vuotta. Riinan haastattelussa esiin nousi hänen oma harrastamisen tapansa, yleisesti keppihevosharrastuksen eri muotojen pohdintaa, keppihevosharrastusyhteisön luonnehdintaa, sekä omia kokemuksia nuorena aikuisena keppihevosten harrastajana. Neljättä harrastajaa nimitän Aaliksi. Hän on haastatteluhetkellä ollut 22-vuotias ja harrastanut keppihevosiä 13-vuotta. Aali kuvailee harrastuksen monipuolisuutta, omia harrastamisen tapojaan, mutta myös itseään harrastajana ja keppihevosalan ammattilaisena. Myös Aalin haastattelun kautta esiin nousee vastoinkäymisiä, mutta myös kokemuksia, jotka ovat kannustaneet jatkamaan harrastuksen parissa.

4.2. Keppihevosharrastuksen merkityskokonaisuuksia hahmottamassa

Seuraavaksi käsittelen aineistoa, aineiston käsittelyä sekä aineiston luokittelua. Olen käyttänyt tarkasteluni ja lähestymistapanani pohjana Ruusuvuoren, Nikanderin ja Hyvärisen artikkelia *Haastattelun analyysin vaiheet* (2010), Hirsjärven ja Hurmeen teosta *Teemahaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö* (2017) sekä Laineen artikkelia *Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma* (2015).

Laadullisen tutkimuksen aineiston analyysin ja tulkinnan kautta olen pyrkinyt löytämään aineistosta jotain sellaista, jota en keppihevosharrastuksesta lehtiartikkeleiden, dokumenttien ja kirjallisten lähteiden kautta ole pystynyt löytämään tai saavuttamaan. Ruusuvuoren, Nikanderin ja Hyvärisen (2010) mukaan laadullisen tutkimuksen aineiston analyysin ja tulkinnan pyrkimys on löytää aineistosta uusia jäsenyyksiä ja merkityksiä. Lisäksi sen kautta pyritään hahmottamaan ympäröivää todellisuutta ilmiöineen uusin tavoin.¹ Myös tämän tutkimuksen kannalta on olennaista huomioida, kuinka aineiston analyysin kautta pyritään aineistosta tuomaan esiin sellaisia asioita, jotka eivät suorissa lainauksissa ilmene sellaisenaan. Näin ollen ei riitä, että tuon tässä tutkielmassa esille haastatteluaineiston ja siinä esiintyvän tiedon, joka ei muun lähdeaineiston valossa ole saavutettavissa. Aineiston analyysi vaatii tarkkaa luentaa, analyysia ja tulkintaa. On myös harhaanjohtavaa ajatella, että aineistolähtöinen analyysi olisi puhtaasti aineistolähtöistä, sillä jo lähtökohtaisesti tutkimusaineiston jäsenyys ja keräysvaihe ovat sisältäneet tutkijan teoreettisia valintoja.²

Haastatteluaineiston analyysin olen aloittanut yli puoli vuotta haastattelujen toteutuksen jälkeen aikataulullisista syistä. Lisäksi etäisyyden ottaminen, keppihevosharrastuksen ilmiön syvällisempi tarkastelu muun lähdeaineiston valossa sekä tutkimuksen tekemiseen perehtyminen ovat hetkellisesti etäännyttäneet haastatteluaineistosta ja sen tarkastelusta. Etäisyyden ottaminen ei ole ollut haitaksi aineiston tarkastelulle ja analyysille, mutta se on ollut riskinä haastatteluihin palaamiselle ja täydentämiselle, johon en kuitenkaan ole päätenyt.

Olen ryhtynyt aineiston analyysiin haastatteluaineistoon tutustumalla ja siihen perehtymällä. Tarkoitukseni on ollut kartoittaa ja nimetä aineistosta sellaisia mahdollisia kokonaisuuksia, teemoja, aihealueita, joita haastattelun myötä aineisto on ilmiöstä tarjonnut. Laine nimittää tätä aineiston luokitteluksi. Aineiston luokittelulla tarkoitetaan sen muuntamista tai

---

¹ Ruusuvuori, Nikander & Hyvärinen, 2010, 16, 19-10.

² Ruusuvuori, Nikander & Hyvärinen, 2010, 16, 19-10.

uudelleenjärjestämistä, jossa aineiston eri osia verrataan ja yhdistellään toisiinsa esimerkiksi samankaltaisuuksien perusteella. Luokittelulla pyritään käymään aineisto läpi järjestelmällisesti tutkimusongelmasta, keskeisistä käsitteistä tai esimerkiksi lähtökohdista käsin.¹ Laine kuvaa luokittelua merkitysten muodostamiksi kokonaisuuksiksi, merkityskokonaisuuksiksi². Tällaisia merkityskokonaisuuksia olen haastatteluaineistosta siihen tutustuessani pyrkinyt havaitsemaan ja nimeämään.

Tutkimuksen haastattelut toteutettiin teemahaastatteluin. Olen lähestynyt haastatteluaineistoa siitä itsestään käsin niin, etten pyrkinyt litteroitua aineistoa lukiessani huomioimaan haastattelulle asettamiani teemoja. Vaikka olenkin haastattelurungossani turvautunut valmiisiin teemoihin, etenivät haastattelut hyvin erilaisin tavoin ja haastattelujen teemat poukkoilivat valmiiksi asetettujen teemojen, aihealueiden ja haastattelukysymysten ulkopuolelle luontevasti. Pyrin myös haastattelutilanteissa olemaan joustava ja reagoimaan mahdollisiin uusiin teemoihin ja aiheisiin lisäkysymyksin. Olen luottanut omaan intuitiooni ja kykyyni hahmottaa aineistosta merkityskokonaisuuksia ja sellaisia aihealueita, joita en ennen haastattelua ilmiölle pystynyt nimeämään. On tärkeää huomata, että olen tarkastellut harrastuskuvauksia yksittäisinä harrastuskuvauksina, vaikka olenkin löytänyt kuvauksista samankaltaisuuksia ja yhteisiä merkityskokonaisuuksia. Olen myös pyrkinyt tuomaan esiin harrastuskuvausten yksilöllisiä piirteitä ja esittämään niiden ainutlaatuisuuden yhtäläisten piirteiden huomioimisesta huolimatta.

Merkityskokonaisuuksia ja luokkia määrittää myös tutkimuksen näkökulma ja tutkimukselle asetettu tutkimuskysymys³. Lähtökohtainen tarkasteluni siitä, mistä keppihevosharrastuksessa on kyse, täydentyi kirjallisen lähdeaineiston valossa käsittämään sitä, mistä keppihevosharrastus koostuu, millaisia harrastamisen muotoja sillä on ja mitä kaikkea harrastuksen piiriin liittyy. Haastatteluaineiston kautta pyrin kuitenkin saamaan ilmiöstä syvällisemmän kuvan. Näin ollen tarkastelin haastatteluaineistoa tästä lähtökohdasta käsin. Laineen mukaan tutkija on jo mahdollisesti määrittänyt tutkimukselle sitä rajaavan tutkimuskysymyksen, joka määrittää sitä, mikä aineistossa kiinnostaa ja mikä siinä on merkityksellistä tutkimuskysymyksen kannalta. Ilmiöstä nostetaan esiin vain niitä puolia, jotka ovat tutkimuksen kannalta olennaisia.⁴ Myös tämän tutkimuksen tarkastelualue on rajoittunut

---

¹ Hirsjärvi & Hurme, 2017, 147. Ruusuvuori, Nikander & Hyvärinen, 2010, 18.

² Laine, 2015, 43.

³ Laine, 2015, 44.

⁴ Laine, 2015, 44.

tutkimukselle asettamani kysymyksen, mutta myös haastattelulle asetettujen teemojen ja haastattelukysymysten kautta. Lisäksi merkityskokonaisuuksien muodostaminen tulee rajaamaan aineistosta pois sellaisia aiheita, jotka eivät tutkimuksen kannalta ole kiinnostavia, olennaisia tai merkittäviä¹. Olen pyrkinyt olemaan johdonmukainen, huolellinen sekä perustelevaan valintojani ja ratkaisujani niin analyysia edeltävässä tarkastelussa kuin itse analyysissakin.

Aineistoon tutustumisen kautta merkityskokonaisuuksiksi havaitsin harrastamisen luonnehdinnan ja kuvailun ristiriitaisuuksineen harrastuskuvausten kesken, erilaiset harrastusmuodot, harrastamisen tavat ja harrastamisen osa-alueet, yhteisöllisyyden ja yhteisöön liittyvät sosiaaliset ulottuvuudet ja toteutumismuodot, vastoinkäymiset sekä keppihevosen materiaalisen puolen käsityöesineenä, leluna ja kulutustavarana, mutta myös merkityksellisenä osana harrastusta, harrastamista, harrastajaa ja tämän kokemuksia.

Näiden merkityskokonaisuuksien muodostamisen jälkeen jouduin todellisen pohdinnan eteen: millä perustein olen tullut muodostaneeksi juuri tällaisia kokonaisuuksia ja kuinka ne eroavat esimerkiksi haastattelulle asettamistani teemoista. Lisäksi pohdin sitä, kuinka lähelle näiden merkityskokonaisuuksien huomioinnin myötä pääsisin keppihevosharrastuksen ydintä olemusta. Ryhdyin uudelleenjärjestelyvaiheeseen. Hirsjärvi ja Hurme sekä Laine kirjoittavat, että luokkien uudelleenjärjestämisen vaiheessa luokkia voidaan esimerkiksi pilkkoa tai yhdistellä tarpeen mukaan. Uudelleenjärjestelyn kautta pyritään löytämään luokkien välisiä yhteyksiä, säännönmukaisuuksia tai samankaltaisuuksia ja luokkien nimeämisessä voidaan käyttää niitä kuvaavia ja luonnehtivia termejä tai jo olemassa olevasta teoriasta johdettuja käsitteitä.²

Tässä tutkimuksessa luokittelu, merkityskokonaisuuksien muodostaminen on tapahtunut teemojen uudelleenpohdinnan myötä. Tällä tarkoitan sitä, että olen pyrkinyt olemaan avoin uusille aihealueille ja niiden luomille merkityksille tutkimusaineistossani. Haastattelut eivät aina edenneet täysin suunnitellusti: saatoin poimia haastattelun myötä haastateltavan kerronnasta kohtia ja aiheita, joita en ollut osannut ottaa huomioon haastattelun teemoja ja haastattelukysymyksiä laatiessani. Näin ollen haastattelu saattoi edetä uusille urille, jonka myötä teemat saivat joko täydennystä ja uusia näkökulmia tai aineistosta muodostui mahdollisesti kokonaan uusi teema. Pyrin huomioimaan tämän luokkia ja

---

¹ Laine, 2015, 44.

² Hirsjärvi & Hurme, 2017, 149-150. Laine, 2015, 44.

merkityskokonaisuuksia muodostaessani. Tämä on merkinnyt sitä, että minun on tullut uudelleenarvioida muodostamani teemat ja se, kuinka hyvin ne aineistoani ja sen sisältöjä yhä kuvaavat. Olen pyöritellyt, vertaillut, yhdistellyt ja tarkastellut muodostamiani merkityskokonaisuuksia eri näkökulmista ja muodostanut erilaisia vaihtoehtoja kuvaamaan järjestystä, jonka aineistooni olen luokitellut. Lopulta olen luokittelussani päätenyt seuraaviin merkityskokonaisuuksiin:

- 1) Keppihevosharrastuksen luonnehdinta – kuvaukset siitä, millaisena haastateltavat harrastuksensa näkivät ja kuinka he sitä itse kuvailivat.
- 2) Harrastusmuodot – kuvaukset siitä, mitä kaikkea keppihevosharrastukseen kuuluu ja millaisia asioita se pitää sisällään.
- 3) Keppihevosharrastuksen sosiaalinen ulottuvuus – kuvaukset harrastuksen sosiaalisista puolista, keppihevosharrastusyhteisöstä, yhteydenpidosta ja kokemusten jakamisesta muiden harrastajien kesken.
- 4) Keppihevokset – harrastajien oma suhde keppihevosiin niillä ratsastaessa, niitä huoltaessa tai valmistaessa.
- 5) Keppihevosharrastajana oleminen – kuvaukset keppihevosharrastajana olemisesta, identiteetistä, tunteista ja kokemuksista, joita harrastamiseen liittyy tai on liittynyt harrastajan ominaisuudessa.

Näiden merkityskokonaisuuksien uskoin tukevan seuraavassa luvussa toteuttamaani ja esittelemääni aineiston analyysia. Ennen kaikkea ne toimivat tapana hahmottaa ja järjestää aineistoa.

4.3. Normeja rikkovan harrastuksen leikin lumo

Tässä luvussa syvennyn aineiston analyysiin, sen toteutukseen ja tulkintaan. Aineiston analyysin tukena olen käyttänyt Syrjälän, Ahosen, Syrjäläisen ja Saaren (toim.) teosta *Laadullisen tutkimuksen työtapoja* (1996) sekä Eskolan ja Suorannan teosta *Johdatus laadulliseen tutkimukseen* (1998).

Vaikka olenkin järjestellyt keppihevosharrastajien kautta saamaani haastatteluaineistoa erilaisiin merkityskokonaisuuksiin ja pyrkinyt löytämään näitä merkityskokonaisuuksia kuvaavia nimityksiä otsikoimaan kokonaisuuksia koen, että olen edelleenkin ollut hyvin kaukana keppihevosharrastuksen ydinluonteesta ja sen hahmottamisesta. Sen vuoksi päädyin

vielä tarkastelemaan haastatteluaineistoa uudestaan, pyrkien unohtamaan minkäänlaisten luokkien sitovuuden, aiheiden rajaamisen ja pyrkien saavuttamaan jotain, joka kuvaisi haastatteluissa keppihevosharrastuksen ydintä, auttaen minua löytämään vastaukseni tutkimuskysymyksiini. Pelkät kuvaukset harrastustoiminnasta ja -muodoista eivät mielestäni selitä syvällisemmin sitä, mistä keppihevosharrastuksessa oikeastaan on kysymys.

Uudelleenlähestymisen myötä olen palannut tarkastelemaan keppihevosharrastuksen määrittämistä ja luonnetta leikkinä. Useissa artikkeleissa ja uutisoinneissa harrastajat painottavat, ettei keppihevosharrastuksessa kyse ole leikistä. Minua taas alkoi kiinnostaa, onko sittenkin? Olin halunnut tutkimuksen edetessä ja haastatteluiden toteutuessa antaa keppihevosharrastukselle mahdollisuuden olla mitä tahansa ja olin päättänyt tarkastella sitä omana, ainutlaatuisena kokonaisuutenaan. Tutkimuksen myötä olen kuitenkin pyrkinyt selvittämään keppihevosharrastuksen luonnetta ja antamaan sille merkityksiä sekä jäsentämään sitä osaksi yhteistä kokemusmaailmaamme. Lähemmän tarkasteluni jälkeen olen päätenyt tarkastelemaan keppihevosharrastuksen luonnetta leikkinä.

Kuten johdantoluvussa jo mainittu, ymmärrän keppihevosharrastuksen ja leikin tarkastelun arkaluonteisuuden keppihevosharrastajien keskuudessa. Myös haastatteluissa tuli esiin se, kuinka haastateltavat halusivat painottaa keppihevosharrastuksen totisuutta ja sitä, kuinka kyse ei ole leikistä. Toisaalta harrastuksen leikinomaisuus saatettiin tunnustaa. Esimerkiksi Riina kuvaa haastattelussaan keppihevosharrastajien kiusaamista ja harrastuksen yhdistämistä leikkiin seuraavasti:

”Siis keppihevonen on lasten lelu. Se nähdään niinku, ajatus heti tulee et sä näät jonku taaperon vetävän jollai niinku kaupast ostetulla keppohevosella.”

Riina kokee, että keppihevonen nähdään lasten leluna ja tämän vuoksi keppihevosharrastus nähdään lasten leikkinä. Hän nimittää haastattelussa keppihevostaan mieluummin harrastusvälineeksi. Myöhemmin Riina lisää:

”Joo, onhan se siis sellanen niinku leikinomanen harrastus tai semmonen, että siinä vaatii niinku mielikuvitusta, mutta tota, ollaanhan me siis niinku tehty älyttömästi duunii sen eteen, että ei niinku liitettäis sitä sanaa leikki siihen, koska ihmiset on vähän niinku kyllästyny... Ei leikki oo niinku semmosta tavoitteellista tai järjestäytyntä tai mitä vaan”

Monet harrastajat tuntuvat yhdistävän kiusaamisen juuri siihen, että keppihevosharrastus mielletään leikiksi ja sen myötä lapselle ominaiseksi toiminnaksi. Leikki ymmärretään leikin arkikäsitteen kautta. Leikin eri teorioita tarkastellessa tulee kuitenkin huomanneeksi, kuinka

leikin luonne ei kaikkien teorioiden mukaan liity kuitenkaan lapsuuteen tai lapsena olemiseen vaan ihmiselle luontaiseen toimintaan ja tapaan olla ihminen. Toisaalta taas monet, esimerkiksi kasvatustieteelliset teoriat, ymmärtävät leikin lapsuuden toiminnaksi kohti aikuisuutta. Myöskään Nykysuomen sanakirja ei tunnista leikkiä aikuisuuteen kuuluvaksi toiminnaksi, vaan nimenomaan lasten tavaksi toimia: ”Leikki on lasten toimintaa” (Nykysuomen sanakirja, 1966, s. v. leikki), kuten Hänninen toteaa.¹

Kun taas tarkastellaan Johan Huizingan määrittelemää leikin käsitettä, nähdään leikki kuuluvaksi niin ihmisen kuin eläimenkin luontaiseen tapaan toimia ja olla. Hänen mukaansa ihminen ei ole tuonut leikkiin mitään sellaista ominaisuutta, jota ei eläintenäkään leikissä esiintyisi. Lisäksi Huizinga kritisoi leikin välinearvostamista ja sitä, kuinka leikin psykologisissa ja kasvatustieteellisissä määritelmässä nähdään olevan nimenomaan lapsen toimintaa, tämän valmentautumista ja eri elämäntapojen kehittämistä leikin avulla kohti aikuisuutta tai eläimen toimintaa pentuna aikuisuudessa vaadittavien taitojen harjoittamiseksi, hengissä selvitäkseen. Huizinga liittyy leikki-käsitteeseen toiminnan mielekkyyden sen tavoittelematta sen suurempaa päämäärää tai omaamatta hyötynäkökulmaa ja ymmärtää tämän toiminnan niin ihmisen kuin eläimenkin toimintana, erottamatta siitä aikuisuuden ja lapsuuden käsitteitä. Tässä tutkimuksessa perustan käsitykseni leikistä näihin lähtökohtiin ymmärtäen leikin ihmiselle mielekkäänä toimintana.²

Haastattelemani harrastajat ovat kaikki harrastaneet keppihevosiä noin kymmenen vuoden ajan, joten harrastus on aloitettu lapsuudessa. Kyseessä tuntuu olevan jonkinlainen elämäntapa, jonka yhteisö sitoo vahvasti pysymään mukana toiminnassa, mutta jostain muustakin harrastuksessa vaikuttaisi olevan kyse. Riina pohtii harrastamisensa jatkumista lapsuudesta aikuisuuteen seuraavalla tavalla:

”Ei tartte lopettaa just sen takii et on jonku tietyn ikänen. On niinku mua vanhempii harrastajii ja sit on mua nuorempii jotka sit taas kokee, et se on niinku ohi heistä, niinku tää harrastus. Tai että on kasvan siit yli jollai tapaa. Ja se on just niinku ok, et must on tosi tärkeetä et tykkää siitä mitä tekee. Siis, en mä tietysti aluks ollu mikää niinku vanha. Mä olin semmonen aika perusikänen sillon, vajaa kymmenen vuotta sitte. Mut tota, täs on nyt vaa käyny tällai, et ei täst oo vaa päässy irti (nauraa). En mä sitä ajatellu, et tota mä niinku lopettaisin jossai vaiheessa. Mut sit koko ajan vaa kuvittelin et no, ’jossakin vaiheessa tulee se aika

---

¹ Hänninen, 2010, 8.

² Huizinga, 1984, 9-12.

ku mua ei enää kiinnosta’, mutta.. (nauraa) sitä odotellessa. En mä tiää, olis se vähän outoo yht’äkkii jos ei olis keppareita.”

Riinan kuvauksen mukaan harrastamisen ei tarvitse rajoittua johonkin tiettyyn ikäkauteen. Nimenomaan tekemisen mielekkyys tuntuu määrittävän sitä, miksi toiminnan parissa viihtyy ja keppihevosharrastus ei rajoitu ainoastaan lapsuuden aikaiseksi toiminnaksi. Riina kuvailee odottaneensa kiinnostuksen lopahtamista, mutta sellaista ei ole tapahtunut. Lisäksi ajatus elämästä ilman keppihevosiä niitä kymmenen vuotta harrastaneena tuntuisi oudolta. Riinan harrastaminen on kuitenkin muuttunut keppihevosten tarhaamisesta ja hoivaamisesta tavoitteelliseen harjoitteluun ja esimerkiksi videokuvaamiseen:

”Se ei jääny niin sillai yht’äkkii pois vaan se oli just semmosta, että siinä aluks teki sitä vaa sillai koko ajan. Sit se siirty semmosee, että joo, että teen näitä juttuja joko sen takii, että saan kuvattua sen videolle ja saan niinku tietynlaisen niinku videon rakennettuu siitä. Kyl jotku tarhaamishommat on jääny jossain vaiheessa.”

Riina kertoo, kuinka hänen lapsuudenkodissaan pitämänsä keppihevostallin merkitys on muuttunut keppihevosten hoivaamis- ja huoltamispaikasta keppihevostallin kuvauslavasteiksi. Haastattelussa hän myös kertoo, kuinka ei halua purkaa tallia pois, vaan säilyttää keppihevostalliinsa rakennetut karsinat ja kisadiplomeilla vuoratut keppihevostallin seinät sellaisenaan. Harrastuskuvauksissa ilmenee, kuinka harrastaminen vaikuttaa varsin mielekkäältä, hyötyä tavoittelemattomalta toiminnalta. Kuten edellä mainittu, Huizinga luonnehtii leikkiä ihmiselle mielekkääksi toiminnaksi. Tämä mielekkyys on oman tulkintani mukaan harrastuskuvauksissa ilmeistä. Caillois puolestaan luonnehtii leikkiä erilliseksi, vapaaehtoiseksi, ennakoimattomaksi, säännönmukaiseksi, kuvitteelliseksi, vapaaksi, vapaaehtoiseksi ja tuottamattomaksi toiminnaksi. Toisaalta haastateltavat tunnistivat keppihevosharrastuksen kautta saamiensa hyötyjä esimerkiksi omaan sosiaalisuuteen ja sen kehittymiseen liittyen sekä fyysisen harjoittelun ja liikunnallisuuden lisääntymisenä. Kuitenkaan keppihevosharrastusta ei voida mielestäni sanoa harrastettavan siksi, että se kehittäisi nimenomaan harrastajan sosiaalisia taitoja tai fyysistä kuntoa – nämä ominaisuudet ovat sikäli toisarvoisia. Myös Cailloisin esittämä ennakoimattomuuden käsite on keppihevosharrastustoiminnan laajuudella hankala mieltää toiminnan järjestäytymisen vuoksi. Tällä viitataan keppihevosharrastajien aktiiviseen yhdistystoimintaan. Toisaalta itse leikin kulku mikrotasolla, esimerkiksi kilpailusuorituksissa tai keppihevosleirien ratsastustunneilla on varmasti hyvin ennakoimattomaa. Parissa haastattelussa ilmenee harrastuksen johtaneen elinkeinon harjoittamiseen keppihevosharrastuksen myötä. Tällainen hyödyn tavoitteleminen

itsensä elättääkseen on kuitenkin varsin totista. Harrastusta ei kuitenkaan ole alun perin aloitettu ja harrastettu sillä itsenä elättääkseen, vaan muista syistä. Siksi en halua nähdä, että itse harrastamisen kautta tavoiteltaisiin hyötyä. Palaan kuitenkin elinkeinon harjoittamisen ja keppihevosharrastuksen yhteyteen tuonnempana.¹

Vaikka harrastajan harrastamisen tapa onkin lapsuudesta aikuisuuteen muuttunut, eivät keppihevokset ole näiden haastateltavien elämästä kadonneet. Sinänsä piirteet, joita haastateltavat yhdistivät leikkiin ja nimenomaan lapsuutensa aikaiseen harrastamiseen, ovat heidän mielestään jossain määrin kadonneet. Myöhempää harrastamistaan haastateltavat kuvaavat ”vakavaksi”, ”viralliseksi” ja ”totiseksi” sekä kertovat ottavansa harrastuksen ja oman harrastamisensa ”enemmän tosissaan”. Riina kertoo, kuinka harrastamisen merkitys rakentuu hänelle yhdistystoiminnan kautta vaikuttamisesta ja esimerkiksi keppihevosten vuosittain järjestettävien SM-kilpailujen järjestämisestä:

”...Just tohon niinku yhdistys kautta SM-kisa -hommaan. Et koska sil on jotain merkitystä... Ni se on kyllä semmonen niinkun ihan, tulee niinku semmonen ihan olo et tää on niinku ihan totista hommaa.”

Riina kuvaa suuren Keppihevosten SM-kilpailutapahtuman järjestämistä vaativaksi ja haastavaksi toiminnaksi, joka vaatii jokaisen järjestäjän työpanosta. Näin tavoitteellinen, totinen ja vakava toiminta ei hänen mukaansa ole leikkiä:

”...Koska harvemmassa leikissä, ei leikki oo niinku sellasta tavoitteellista ja järjestäytynyttä ja mitä vaan... Mun mielipide on niinkun se, että harvemmassa niinko harrastuksessa niin nuoret ihmiset kun meillä, on niin semmosii niinku järjestäytyneitä, et niinku just kaikki semmonen kisojen järjestäminen ja kaikki. Ne ottaa oikeesti niinku vastuuta... Jos sä tavoitteellisesti treenaat SM-kisoihin, ni ei se nyt leikkii oo. Et jos sä nyt harjottelet et sä niinku katot et joo, täl viikol mun täytyy treenata esteitä ja nyt tona päivänä ja tänää nyt sit treenataan vaikka oksia ja semmosia niinku pituusesteitä, koska ne on mun niinku heikko, mut mun on pakko päästä niistä ylitte. Seuraavana päivänä mä treenaan lihaskuntoa, et mä en meekkää keppihevospel mut mä treenaan lihaskuntoa sen takii, et mä voin ratsastaa keppihevosella paremmin, ni ei se leikkii oo.”

Riina kuvaa harrastamisen ja sen kilpailuissa vaatimaa omistautumista ja haluaa osoittaa keppihevosharrastuksen olevan jotain muuta kuin leikkiä: vakavasti otettavaa harrastustoimintaa. Harrastamisen muutos lapsuudesta aikuisuuteen nähtiin leikin

---

¹ Huizinga, 1984, 9. Caillois, 1961, 9-10.

muuttumisesta johonkin muuhun – viralliseen, totiseen, tavoitteelliseen ja ammattimaiseen harrastustoimintaan. Myös Hennan haastattelussa painottuvat ilmaiset totisuudesta ja virallisuudesta hänen kuvatessaan oman harrastamisensa muutosta lapsuudesta aikuisuuteen:

”No, ehkä eniten silleen, että kuinka paljon virallisemmin mä tätä harrastan ja kuinka paljon virallisempi harrastus tää on nykyään. Mä oon nykyään aika paljon meidän yhdistyksen toiminnassa mukana ja sitten mä treenaan ihan niinkun, tai treenaan ja valmennan SM-tasolla. Että niinkun se on paljon ehkä silleen, no, virallisempaa niinku tavallaan harrastus. Ja sitten ehkä se, että mä oon ehkä enemmän totisempi nykyään tässä tän harrastuksen kanssa.”

Hennan kuvauksen mukaan hänen oma harrastamisensa on muuttunut virallisemmaksi, mutta hän kuvailee myös harrastuksen itsensä muuttuneen virallisemmaksi. Tällä hän tuntee viittaavan keppihevosharrastajien järjestäytymiseen ja Suomen keppihevosityhdistys ry:n toimintaan, jossa hän itse on mukana. Myös Hennan oma fyysinen harjoittelu tuntuu olevan tavoitteellisempaa. Totisuudella Henna vaikuttaa viittavan tapaansa suhtautua harrastukseen ja sille asettamiinsa tavoitteisiin oman harrastamisensa kohdalla. Lisäksi Henna kertoo haastattelussa toiminnastaan keppihevosturatsastuksen valmentajana ja puhuu tässä yhteydessä valmennusurastaan.

Myös Aali tuo haastattelussaan esiin sen, kuinka hänen harrastamisensa on totista ja kuinka siihen sisältyy tavoitteellisuutta. Pääasiassa haastattelussaan hän kertoo intohimostaan käsityötä kohtaan ja harrastuksensa painottuneen vahvasti keppihevosten valmistukseen, mutta viime aikoina hän on myös valmentautunut fyysiseen harjoitteluun ja kilpailemiseen:

”Mä oon taas alkanu treenaamaan ja tälleen. Että kävin viime kesänä tuolla tota, muutamissa kisoissa ja varmaan tänäkin kesänä tulen käymään muutamissa kisoissa. Mut tota, se oli mulle tosi iso syy siihen, että aikoinaan tiputin 20 kiloo ja aloin treenaamaan uudelleen, ku mä halusin taas harrastaa tätä myös liikunnallisessa muodossa tätä harrastamista ja alkaa taas kisaamaan.”

Aalin sitaatissa tulkintani mukaan ilmenee, kuinka harrastamiseen itseensä liittyy tavoitteellisuutta. Aali kertoo laihduttaneensa pystyäkseen harrastamaan keppihevosiä myös sen liikunnallisessa muodossa. Huizingan ja Cailloisin ajatukset leikin hyötyjen tavoittelemattomuudesta saavat pohtimaan harrastajien omia perusteita sille, etteivät he näe toimintaansa leikiksi: heidän toimintansa on tavoitteellista. Esitän kuitenkin, että nuo tavoitteet sisältyvät nimenomaan harrastukseen itseensä, eivät tiedostaen leikin ulkopuolisiin elementteihin, esimerkiksi rahaan tai sosiaalisten taitojen harjoitteluun. Oman kunnon kehittäminen, laihduttaminen tai keppihevosharrastuksen esteratsastustekniikan harjoittaminen

eivät tavoittele keppihevosharrastuksen ulkopuolelta hyötyä, vaan sisältyvät harrastamiseen itseensä. Harrastuksen kautta tulleet ja saadut hyödyt ovat toissijaisia matkalla kohti keppihevosharrastuksen syvintä olemusta.

Lapsuusajan keppihevosharrastamista ja sen luonnetta kuvailtiin haastatteluissa ”realistiseksi” toiminnaksi. Tämän tulkitsin tarkoittavan hevosharrastuksen jäljittelemistä keppihevosta huoltaessa ja hoivatessa tai heittäytymistä mielikuvitukselliseen toimintaan, esimerkiksi hevosen luonteenpiirteiden tuomista osaksi ratsastustapahtumaa. Harrastajat tuntuivat liittävän realismisuuden käsitteensä lapsuudenajan harrastamisen leikkiin. Riina kuvailee ”realistista jäljittelemistä” ja siihen suhtautumista kuvatessaan keppihevosella ratsastamista:

”...kaikki on sillai, et jos joku tekee tosi reaalisesti, realistisesti, jotain, niin tota, kaikki on vaa sillee et ’onpa siistiä’ ja tällain, Mut sit taas ei ketään etenki niinku nykysin haittaa, et sit jonku hevoset istuu sit taas esim mulla istuu Ikea-jakkarassa sit niinku suitset päässä. Et se on ihan yhtälaillla ookoo, niinku sit se että niil ois talli jossain.”

Riina kuvaa joidenkin harrastajien toimintaa harrastuksen parissa ”realistiseksi” ja omaa suhtautumistaan tällaiseen toimintaan. Hän kertoo omien keppihevostensa istuvan kotonaan Ikea-jakkaralla suitset päässään, mutta joidenkin harrastajien luovan hevostalleja jäljitteleviä keppihevostalleja ja pitävän hevosiain näiden karsinoissa. Riinan kuvauksessa ilmenee suhtautuminen toisten tapaan harrastaa ja se, että harrastamisen tapoja on erilaisia. Realistisuus tunnutaan liittävän kuitenkin nimenomaan lapsen leikkiin ja tapaan harrastaa keppihevosiain. Inka yhdistää realismisuuden käsitteen nimenomaan lapsuudenajan harrastamisensa leikkiin ja hevoshoidon jäljittelemiseen:

”Se oli aluks tosi realistista, et niille annettii just kauraa ja ne oli niinku semmosia että no, ’tämä Polle nyt on tämmönen ja tämä tykkää potkia tosi paljon’ ja se oli tosi semmost niinku hyvin realistista... Sit siit tuli hiljallee semmost paljon vakavampaa ja lähti niinku treenaamalla treenaamaan... et se vaihtu siit leikist ihan semmosee niinku oikeeseen treeniin ja oon käyny ihan SM-kisoissa ja voittanu siellä ja tällee näin-”

Inka kertoo, kuinka hänen toimintansa keppihevosten kanssa on alun perin, harrastuksen kymmenen vuotta sitten aloittaessaan, ollut hevosharrastusta jäljittelevää hevoshoidon ja hevosen luonteen noudattamisen kannalta. Inkan kuvailussa esiintyy myös vakavuuden käsite. Hänen harrastamisensa on muuttunut *vakavammaksi* toiminnaksi lapsuuden leikin ja hevosharrastuksen realistisen jäljittelemisen sijaan. Keppihevoselle annetut luonteenpiirteet tavoittelivat hevosten luonteenpiirteitä ja tapoja toimia ”realistisessa maailmassa”.

Esitän, että harrastuksen kuvaamisella ”totiseksi”, ”viralliseksi” ja ”vakavaksi” harrastajat haluavat tehdä selkeän eron leikin - jonka he mieltävät lapsuutensa aikaiseksi harrastustoiminnaksi - ja tämänhetkisen harrastustoimintansa välille. Leikin kieltäminen yhdistyy vahvasti harrastajien kiusaamiskokemuksiin nimenomaan sen vuoksi, että leikki arkikielessä liitetään lapsuuteen liittyväksi toiminnaksi.

Kun tarkastelen tätä harrastajien tapaa kuvata harrastamistaan totisemmaksi, vakavaksi ja tavoitteelliseksi toiminnaksi erottaessaan nykyisen toimintansa lapsuutensa aikaisesta leikistä, Huizingan leikkiteorian valossa esitän, että leikki voi olla aivan yhtä totista, vakavaa ja leikissä voidaan olla aivan yhtä tosissaan kuin missä tahansa muussakin tilanteessa. Näin ollen perusteet harrastuksen ottamisesta vakavana toimintana eivät poissulje mielestäni sen luonnetta ja ominaisuutta olla leikkiä. Huizingan mukaan leikin vastakohtaistaminen ei ole mielekäästä leikkiä määrittäessä. Väite ”leikki ei ole vakavaa” on ongelmallinen, koska leikki voi olla hyvinkin vakavaa ja totista.¹

Vaikka kuvailut keppihevosharrastuksen totisuudesta ja vakavuudesta pyrkivät haastatteluissa kuvaamaan harrastusta ja erottamaan sen leikistä, on harrastaminen tulkintani mukaan kuitenkin ehdottomasti hauskaa, omalaatuista ja intensiivistä. Juuri näitä piirteitä Huizinga kuvaa myös leikille ominaisiksi. Hänen mukaansa leikki on myös täysin tarpeetonta ja järjetöntä.² Keppihevosharrastusta tarkasteltaessa näiden piirteiden ja ominaisuuksien valossa näyttäytyy toiminnan luonne leikkinä, vaikka pyrinkin huomioimaan keppihevosharrastuksen harrastajien harrastamisen tapojen välisiä eroavaisuuksia, enkä yksiselitteisesti pyrkisikään nimeämään tai todistamaan keppihevosharrastusta leikiksi.

Harrastuksen kuvaus vakavampana toimintana lapsuudenajan harrastamiseen verrattuna tulee esiin myös Aalin harrastuskuvauksessa ja siinä, kuinka hän on tehnyt keppihevosharrastuksesta itselleen elinkeinon. Aali valmistaa keppihevosta tilaustyönä elättääkseen itsensä ja on opiskelemassa käsityöammatin kehittääkseen omaa osaamistaan keppihevosten valmistajana. Hän kuvaa oman harrastustoimintansa muuttumista ammatiksi:

Oli se enemmän sitä niiku leikkimistä ja liikkumista ja sit niinkun mun vanhm,, no, nykyään mä teen tätä osittain et mä elätän tällä itteni. Niin tota, no, silleen tää on muuttunu tosi – tai niinku vakavampan suuntaan tietyl tavalla. Että niinku, puhutaan patenteista ja tavaramerkkien luomisesta ja muusta tämmösestä, niinku ittensä elättämisestä.”

---

¹ Huizinga, 1984, 15.

² Huizinga, 1984, 10-12.

Tämän kuvauksen kautta haluan tuoda esiin sen, että vaikka pyrinkin määrittämään ja ymmärtämään keppihevosharrastuksen luonnetta leikiksi, on siinä myös osa-alueita, jotka liittyvät - kuten edellä kuvatusti - esimerkiksi elinkeinon harjoittamiseen ja työntekoon keppihevosten parissa. Myös Inka kertoo harrastuskuvauksessaan, kuinka hän valokuvaa keppihevosiä toisinaan palkasta:

”Että siitä oikeestaan mun valokuvaharrastuski on lähteny, et mää tällä hetkellä ihan siis teen välillä jotain pieniä palkkoja vastaan kuvauskeikkoja”

Inka kertoo keppihevosharrastuksensa myötä hankkineensa järjestelmäkameran ja aloittaneensa valokuvauksen, josta myöhemmin on alkanut myös toisinaan saada satunnaisesti korvausta. Näiden käsityön ja valokuvausten harrastamisen osa-alueiden muuntuminen harrastamisesta elinkeinoksi eivät kuitenkaan mielestäni poissulje harrastuksen leikin ominaisuutta, mutta kertovat harrastuksen monipuolisuudesta, siihen sitoutumisesta sekä siitä, kuinka intohimoisesti omistautuneita harrastajat ovat keppihevosharrastustaan kohtaan kehittääkseen omaa osaamistaan ammattitaidon tasolle. Nisänsä leikin ja elinkeinoharjoittamisen rinnastaminen tai vertaileminen ei ole edes mielekästä tai olennaista tämän tutkimuksen kannalta, eikä tarpeellistakaan. Olen kuitenkin halunnut nostaa nämä keppihevosharrastuksen ammatilliset puolet esiin huomautukseksi ainutlaatuisista tavoista ja muodoista harrastaa ja elää keppihevosharrastuksen parissa. Lisäksi tämä huomio nostaa esiin sen, kuinka keppihevosharrastuksen kokonaisuutta on hankala määrittää ja kuinka sen olemusta on hankala nimetä tai asettaa jonkinlaisen yhteisen käsitteen alle. Koska keppihevosharrastus on hyvin monipuolinen ja monitahoinen harrastus, sisältäen myös elinkeinon harjoittamista ja näin ollen itsensä elättämistä – siis elämisen ja hengissä selviämisen kannalta välttämätöntä toimintaa – tulen käsitykseen siitä, kuinka leikki ja erityisesti leikkisyys on yksi keppihevosharrastusta kuvaava piirre, mutta kuinka keppihevosharrastus ei ainoastaan, ehdottomasti ja yksinomaan ole leikkiä, vaan muuntuu harrastajansa harrastuksessa tai sen yksittäisessä osa-alueessa myös mahdollisesti joksikin muuksi.

Huizinga, Caillois ja Heikkinen ovat pyrkineet määrittämään leikille sitä kuvaavia tunnuspiirteitä. Teorialähtöisesti tarkasteltuna voisin tarkastella näiden piirteiden ominaisuuksia ja etsiä niitä keppihevosharrastuksesta. Yleisesti Huizinga, Caillois ja Heikkinen luonnehtivat leikkiä vapaaksi, tuottamattomaksi toiminnaksi – kuten aiemmin

mainittu.¹ Keppihevosharrastus on vapaaehtoista toimintaa, eikä sen lähtökohtaisesti, ensiarvoisesti voida nähdä olevan tuottavaa toimintaa. Vaikka keppihevosharrastuksen myötä saavutettaisiin hyötyjä, ei sen kaikessa toiminnassa ole kyse hyödyn tavoittelusta, vaan toiminnasta itsestään. Toisena leikin tunnuspiirteenä Huizinga näkee leikin erottautumisen ”arkipäiväisestä elämästä”². Keppihevosharrastuksen kannalta tällainen määrittely osoittautuu osittain hankalaksi, sillä keppihevosharrastajien haastattelujen kautta käy ilmi se, kuinka harrastus on joillekin suorastaan elämäntapa: keppihevokset liittyvät useisiin harrastajan elämän osa-alueisiin, kuten liikuntaan, sosiaalisiin suhteisiin, sosiaaliseen mediaan, käsityöharrastukseen ja toisinaan toimintaa on mielestäni vaikea erottaa Huizingan kuvaamasta ”tavallisesta elämästä”. Inka kertoo keppihevosharrastuksesta muodostuneen osa identiteettiään:

”Se kulkee siinä niinku koko ajan mukana ja se niinku määrittää tosi paljon niinku omaa identiteettiä, että ’olen keppihevostelija ja minulla on paljon keppihevostelijakavereita’. Et se kulkee niinku siinä koko ajan mukana.”

Inkan kuvaus kertoo hänen kokemuksestaan harrastuksen olevan koko ajan mukana elämässään ja sen määrittävän paljon hänen identiteettiään. Keppihevosharrastus on harrastajilleen aivan ”tavallista elämää”, jota tuntuu olevan hankala määrittää kuuluvaksi tiettyihin hetkiin tai olemisen tapoihin.

Keppihevosharrastuksen rajoittuminen omaksi, erityiseksi osa-alueekseen, jossa pätevät sille yhteisesti sovitut säännöt ja kulku, käyvät jokseenkin paremmin yhteen Huizingan kolmannen leikin tunnuspiirteen kuvauksen kanssa. Huizinga määrittää leikkiä eriytyneeksi ja rajoittuneeksi toiminnaksi, joka on sidottu tiettyyn aikaan ja paikkaan.³ Ehkä tämä ajan ja paikan ymmärtäminen tulisi ymmärtää keppihevosharrastuksessa nimenomaan yhteisön sopimuksesta harjoittaa omaa toimintaansa tietyissä puitteissa, rajoitettuna tapahtuvaksi tietyissä yhteyksissä, tietyssä ajassa muiden harrastajien kanssa tai yksin. Keppihevosharrastukseen sisältyy toisinaan hyvin tarkastikin määriteltyjä sääntöjä, joiden puitteissa toimintaa tapahtuu, mutta jotka kuitenkin tuntuvat antavan tilaa mielikuvitukselle ja improvisaatiolle.

Esimerkiksi Inka kuvaa tyylieste-kilpailusarjalle asetettuja normeja ja sääntöjä seuraavasti:

---

¹ Heikkinen, 2004, 57. Huizinga, 1981, 17-18.

² Huizinga, 1984, 23.

³ Huizinga, 1984, 19-20, 233. Heikkinen, 2004, 70-71.

”Siin pitää kiinnittää huomio oikeestaan samoihin asioihin kun hevosilla ratsastaessa, et siinä katotaan sitä, et miten se laukka pyörii, et miten sä niinku liikutat sun jalkoja. Et jos se on semmosta laahaavaa niin siitä tulee miinus pisteitä. Et sen pitää olla semmost pyörivää, semmost niinku, ihan niinku oikeillaki hevosilla. Ja sit pitää olla ryhti suorana, pitää olla katse eessä ja seurata niitä esteitä ihan niinku oikeessaki ratsastuksessa. Et tosi paljon poimitaan oikeesta ratsastuksesta ja sit sovelletaan sitä. Et siit on tosi paljon hyötyy, jos niinku on aiemmin ratsastanu.”

Inka kuvaa keppihevosharrastuksen ja -ratsastuksen jäljittelevän hevosratsastuksen elementtejä ja hevosratsastuksen liikekieltä. Ohjeet liikkeisiin ovat tarkoin määriteltyjä ja varsinkin kilpailutilanteissa yhteiset säännöt korostuvat. Tämä liikekieli on syntynyt paitsi hevosratsastuksen jäljittelystä, myös lajin itsensä sisällä ja levinnyt muun muassa internetin välityksellä tavoittamaan suurempia harrastajamääriä. Riina kertoo haastattelussaan, kuinka keppihevosaursastustyyli on kehittynyt ja kuinka inspiraatio yhteisesti noudatetulle liikekielelle ja tavalle ratsastaa keppihevosta sekä kilpailusääntöjen syntymiselle on muotoutunut:

”Joo, olihan se aluks semmosta aika niinku, semmost millai nyt lapset juoksee. Mutta tota, tietysti just se, että keppihevos-YouTube oli myös kova sana yhes vaiheessa, ni katoin sit millai muut menee. Just mainitsemani Alisa, ni on sillai kouluratsastuksen niinku saralla etenkin niinku aika urauurtavasti luonu just sen tyylin millä tavalla liikutaan. Et se on semmost aika niinku tanssimaista ja niinku että nilkkojen ojennus on tosi tärkeetä ja niin edelleen. Et tota, se on ollu vaan semmosta, et yritä nyt mennä kauheen nätisti. Ja sit se on vaa muotoutunu se oma tyyli tulee.”

Riina kertoo, kuinka hän on harjoitellut keppihevosaursastusta jäljitellen tapaa toiselta harrastajalta, Alisalta, mutta kuinka jokaiselle ratsastajalle kehittyy oma tyyhinsä. Yhteinen muotokieli on kuitenkin jaettua: tarkoituksena on jäljitellä omilla jaloillaan hevosen etukavion liikettä, mutta pyrkiä lantiosta ylöspäin staattisuuteen ja ratsastajan rooliin. Aali kuvaa tätä seuraavasti:

”Joissain liikkeissä aattelee toista jalkaa takakaviona ja toista etukaviona, et se on ehkä semmonen niinku tän harrastuksen just se niinku, että niinku mitä mikäki jalka edustaa, et mul on niinku kaks paria jalkoja, joita mun pitäis esittää kahella jalalla. Se luo siihen tottakai sen oman haasteen, niinku tietyissä, niinku esimerkiks laukassa. Niin ja laukkapiruetissa, niin sulla on sillon niin tota selvästi se toinen jalka on se takakavio, mikä polkee siellä alla. Ja sun pitää aatella sillon, et sä istut ryhdikkäästi ja et sä istut sen taaemman jalan päällä niin sanoen.”

Aali kuvaa tarkoin hevosen ja ihmisen rooleihin jakautumisen hankaluutta ja sitä, kuinka tämä vaatii mielikuvitusta ja yhteistä hyväksyntää. Myöhemmin Aali vielä toteaa keppihevosaursastuksesta seuraavasti:

”...Et se on vähän niinku, et sun pitää jakaa sun sielusi kahteen osaan.”

Näiden Aalinkin kuvaamien, harrastajien yhteisten sääntöjen ja ohjeiden noudattamisen lisäksi harrastajat jakavat jotain erityistä: he hyväksyvät yhteisesti mielikuvituksellisen jaon ihmisen ja hevosen rooleista, jossa harrastaja toimii näissä samanaikaisesti, olemalla silti myös oma itsensä. Harrastaja hyväksyy todellisuutensa tilassa, ajassa ja paikassa, omaten oman taustansa ja arvonsa, mutta kahdentuu myös eräänlaiseen ”toiseen todellisuuteen” ja tilaan, jonka ehtoja hän hyväksyy todellisuuden puitteissa. Todellisuuden tilan muuttuessa fiktiiviseksi todellisuudeksi nämä kaksi tilaa ovat kuitenkin samanaikaisesti läsnä. Hevosen kavioiksi jalkansa mieltänyt käsittää, etteivät kaviot ole hänen, vaikka hän nämä kaviot ovatkin. Tällainen esteettisen kahdentumisen mahdollistuminen vaatii vahvaa luottamusta leikkiin osallistuvilta ja mahdollistaa tämän mielikuvituksen ja fiktion syntymisen.¹

Huizinga painottaa, kuinka leikkimaailman säännöt ovat yhteisesti noudatettuja ja kuinka niiden rikkominen vahingoittaa leikkiä ja jopa pilaa sen². Keppihevosharrastuksessa on tarkkaan säädelyjä sääntöjä ja ohjeita, erityisesti kilpa- ja esteratsastuksen toimintasäännöt ovat tarkkaan määriteltäviä. Toisaalta harrastamisessa muuten on vapautta toimia ja improvisoida haluamallaan tavalla. Keppihevosharrastukselle määritellyt toimintatavat ja säännöt ovat yhteisesti hyväksytyjä ja noudatettuja, mutta eivät toisaalta päde tai vaikuta leikin ulkopuolella. Esimerkiksi yhteinen ymmärrys keppihevosen mieltämisestä hevoseksi on yhteisesti hyväksytyä ja noudatettua, mutta leikin ulkopuolella se saa osakseen erilaisia merkityksiä ja tarkoituksia. Tulkintani mukaan keppihevosharrastus on aivan omanlaistansa, eriytyntä toimintaa.

Erityisen tunnistettavaksi piirteeksi keppihevosharrastuksen ja leikin yhteydestä määritetty käsitys leikin ominaisuudesta olla sosiaalista. Huizinga määrittää leikin sosiaalista ominaisuutta vahvaksi ryhmää yhdistäväksi tunteeksi, joka kantaa vielä leikin ulkopuolellakin. Ryhmää yhdistää tunne siitä, että he ovat eräänlaisessa poikkeusasemassa muihin nähden – he jakavat jotain yhteistä, normeista erottautuvaa. Leikin lumo säilyy ryhmässä Huizingan mukaan

---

¹ Heikkinen, 2004, 102-103.

² Huizinga, 1984, 19-20.

vielä leikin jälkeenkkin.¹ Harrastuskuvauksissa painottui keppihevosharrastuksen sosiaaliset suhteet ja ne koettiin erityisen tärkeiksi harrastuksessa. Harrastuskavereista oli tullut ystäviä myös leikin ulkopuolelle.

Riina kuvaa keppihevosityhteisön olevan tärkein osa harrastustaan:

”Kyl se on niinku noi kaikki kaverit. Koska, ne on kaikki niinku, on ollu kivoi kepparijuttui, joo, mut sit, et sä oot tutustunu vaa niinku keppareitten ansiosta johonki ihmisiin niin ei oookaa sulle vaan kepparikavereita. Et oikeestaan, jos me vaan niinku nähään, ni harvemmin se enää liittyy edes keppihevosiin.”

Riina kokee saaneensa harrastuksensa kautta ystäviä, joiden kanssa kaikki kanssakäyminen ei liity ainoastaan enää keppihevosiin. Hän kertoo käyneensä läpi kiusaamiskokemuksia normeja rikkovan harrastuksensa myötä, mutta kertoo tämän sitovan häntä tiiviimmin yhteisöön ja yhteisön jaettuun kokemukseen kiusaamisesta:

”Ehkä koska, ei siit kiusaamisest kuitenkaa sit tullu ikinä niin paha, et mä en ois uskaltanu tehdä jotain. Ja sit ku se oli niin kivaa. Niin tota, ei sit onneks sillä tavalla just se ihan hirveetä ollu, et just jos joku sanoo et on joutunu lopettaa ihan mitä vaa mitä tekee, et sen takii et muut kiusaa... Mut onneks mulla oli kaveri ja kavereita, jotka keppihevosteli. Ei sitä yksin oikee niinko, niinko jaksais.”

Riina on hyvin liikuttunut haastattelussa kertoessaan kiusatuksi tulemisestaan, mutta korostaa tässä yhteydessä yhteisön tukea ja voimaa sekä sitä, kuinka ylpeä hän on harrastuksestaan ja harrastuskavereistaan, koko keppihevost maailmasta. Yhteisön merkitys ja jaetut kokemukset harrastuksen parissa esiintyvät tärkeinä myös muiden haastateltavien harrastuskuvauksissa. Aali kertoo rankoista kokemuksistaan ja tasapainottelusta kahdenlaisen elämän välillä:

”Mä en usko, että ilman tätä harrastusta mä oisin ees hengissä... Et kyl mä uskon, et keppihevoseet on tietyllä tavalla pelastanu mut, et tota myös siinä, et on päässy huumeista eroon, ni se oli mulle niinku tosi isossa osassa sillon taas ja sit just se, et on löytäny niit keppihevospöirien kautta ylipätään kavereita, ketkä on samanhenkisiä, ku mun kaikki kaverit vähän niinku lemppas mut, niin mul oli vähän aikaa et mul ei ollu ketää muita kavereita ku ne kaverit, jotka veti koko ajan kamaa ja sit keppihevokaverit sit netissä. Ja sit onneks, onneks niistä muutama tuli sitte ihan niinkun oikean elämän kavereiksikin.”

Aali kokee keppihevosharrastuksen ja sen yhteisön pelastukseksi. Hän on löytänyt aiemmin netissä kanssakäymisen sijaan keppihevosharrastajista ystäviä myös internetin ulkopuolelle. Aali kuvaa yhteisön vahvaa yhteenkuuluvuuden tunnetta seuraavasti:

---

¹ Huizinga, 1984, 21-22.

”Se on tossa piireissä just tota, ku monet ihmiset niinku tuntee samoi tunteita kumää, ni sit niinku yhteenkuuluvaisuuden tunne just mielenterveysongelmien parissa on ollu tosi semmonen helpottava, huojentava ja ihana kokemus...

Näis piireissä just se, et ihmiset on niin kuitenkin sitte, ku moni on esimerkiks kokenu niinku samallaisii vaik asioita, ni on sitä vertaistukee ja on sitä niinku ymmärrystä.”

Yhteiset kokemukset ja yhteisten tunteiden jakaminen on tärkeää ja yhdistävää. Harrastajat eivät tunnu jakavan ainoastaan leikkensä lumoa ja maailmaa, vaan myös sen heijastumia muuhun elämäänsä ja kokemuksiinsa. Tällainen jakaminen tuntuu sitovan entistä tiiviimmäksi osaksi keppihevosharrastajien yhteisöä: he jakavat yhteisen, leikin maailmaan sijoittuvia kokemuksia, mutta myös sen ulkopuolisia kokemuksia.

Keppihevosharrastuksen määrittäminen kokonaan leikiksi ei ole mielekästä tai tarpeellistakaan, mutta harrastuskuvauksissaan haastateltavat kertovat kokemuksistaan keppihevosharrastuksen parissa ja nimenomaan kokemuksellisuudessa ilmenee mielestäni Hännisen esittämiä, leikin kokemista käsittäviä piirteitä. Myös Huizinga korostaa, kuinka leikin ulkopuolisten hyötyjen sijaan leikin tutkimuksessa tulisi keskittyä leikkiin itseensä ja esimerkiksi siihen, millaisia merkityksiä leikillä leikkijöille on.¹ Tämän vuoksi keppihevosharrastuksen mekaaninen mahduttaminen leikkimääritteiden erilaisiin muotteihin ei ehkä ole oleellista, vaikka ne antaisivatkin suuntaviivoja sille, kuinka harrastusta ja sen yhteistä ymmärtämistä voitaisiin käsitteiden kautta lähestyä. Harrastajien keppihevosharrastukselle antamia merkityksiä ja harrastuksen kautta tavoitettuja kokemuksia voitaisiin lähestyä *leikkisyyden* käsitteen kautta. Hänninen tarkastelee tätä leikkisyyden käsitettä. Leikkisyys on jotakin luovaa, spontaania, kuritonta ja yksilöllistä toimintaa, joka eroaa ennalta määritellyistä toimintatavoista leikissä. Haastattelujen harrastuskuvausten perusteella näkisin, että haastateltavien keppihevosharrastuksessa esiintyy tällaista leikkisyyttä. Tapahtumien kulku harrastuksen leikkitalanteissa ja harrastajien oma asenne harrastuksessaan on leikkisää. Hänninen kirjoittaa, kuinka leikkisyys paljastuu esimerkiksi normien rikkomisena ja tätä seuranneessa hämmennyksessä.² Nuoret aikuiset toimivat normeja rikkovasti ratsastaessaan keppihevosellaan ja esimerkiksi tässä on nähtävissä toiminnassa sen jonkinlainen leikkisyyden ulottuvuus.

---

¹ Huizinga, 1984, 11; Hänninen, 2003, 105-106.

² Hänninen, 2003, 105-106.

Ehkä leikki ja leikkisyys tulevat parhaiten esiin haastatteluissa keppihevosharrastajien kanssa heidän keppihevostaan keskusteltaessa. Haastateltavat kuvailivat harrastuksensa muuttuneen totisemmaksi ja vakavammaksi ja enemmän mielikuvituksettomaksi, mutta keppihevostaan puhuttaessa tavoitin kuvauksissa leikkisyyttä, normeja rikkovaa, luovaa, mielikuvituksellista ja yksilöllistä tapaa suhtautua tähän harrastusvälineeseen ja sen kanssa ratsastamiseen. Vaikka Riina näkee harrastamisensa vakavana, tavoitteellisena toimintana ja kokee mielekkäämpänä kutsua keppihevosta harrastusvälineeksi lelun sijaan, haluaa hän edelleen nimetä keppihevosensa ja määrittää tälle ominaisuuksia:

”Kyl ne sit menee harrastaa jotaki muuta, jos ei halua käyttää mielikuvitusta. Et joo, on eroja siinä, et käytetäks sitä keppihevosta niinku harrastusvälineenä vai ei. Mut vaiks munki harrastaminen on hyvin semmosta, että treenaan vain itseäni, ni kyl sil mun hevosella on vaik nimi, kyl sillä on rotu.”

Riina nimittää keppihevostaan harrastusvälineeksi, mutta on nimennyt sen ja määritellyt sille rodun. Lisäksi hän on määritellyt keppihevosilleen luonteet:

”Mä tykkään, et mul on kivannäköset nettisivut, et sielt löytyy kaikki tiedot siitä hevosesta ja et sil on joku luonne. Mut en mä toteuta sitä ratsastaessa, mut kyl mä tykkään et mul on vähän jotenki niinku luonnetta niillä hevosilla. Et joilleki ihmiselle on niinku tosi paljon tärkeempää se hevosen niinku luonne ja sen keksiminen. Mul on aika semmosii perus-polleja.”

Riinan kuvauksesta käy kuitenkin ilmi, ettei hänelle keppihevostensa luonteiden määrittelemisen ole erityisen tärkeää, mutta kuinka hän kuitenkin pitää siitä, kuinka hänen nettisivunsa ovat mukavan näköiset ja sieltä löytyvät tiedot hänen keppihevostaan ja näiden luonteenpiirteiden kuvaukset. Riina kuitenkin kertoo, ettei hän ratsastaessaan noudata keppihevostensa luonteenpiirteitä – eli eläydy ja toimi ratsastaessaan näiden luonteenpiirteiden ”ohjaamana”. Hänen suhtautumisestaan keppihevosiin ja niiden luonteiden määrittämiseen voisin kuvailla tavaksi toimia, mutta myös mielikuvitukselliseksi ja leikkisäksi toiminnaksi. Hieman eri tavalla keppihevosiinsa ja näiden luonteiden määrittämiseen suhtautuu Henna, joka toi haastatteluun mukanaan yhden keppihevostaan. Hän kertoo keppihevosestaan Silveristä (nimi muutettu) seuraavasti:

”Öö, tää on Silver. Silver on suhteellisen silleen vanhahko. Oldenburg-ori ja sitten on koulupainotteinen ja sitten se on mulle suhteellisen uus hevonen, mutta me ollaan nyt tänä vuonna pyrkimässä SM-kisoihin hänen kanssaan.”

Henna puhuttelee keppihevostaan yksikön kolmannessa persoonassa kertoessaan osallistumisaikeistaan seuraaviin SM-kisoihin kyseisen keppihevosen kanssa. Hän kertoo

keppihevosen nimen, sukupuolen, painotuksen ja sen, kuinka on itse vasta tullut hankkineeksi kyseisen keppihevosen. Silverin luonnetta Henna kuvailee rauhalliseksi:

”Silver on aika rauhallinen, vähän ehkä sellanen, mitä pitää kans potkii eteenpäin.”

Hennan mukaan hänen keppihevosen vaatii patistusta, sillä se on melko rauhallinen. Haastattelussa keskustelimme Hennan keppihevosta luontevasti. Hän kertoo, kuinka on halunnut määritellä keppihevosiilleen tarkat luonteenpiirteet ja toisinaan toimia niiden mukaan. Joskus keppihevosta myydään Hennan mukaan *puoliksi tiedoilla*, jolla tarkoitetaan sitä, että esimerkiksi hevosen sukupuoli ja rotu on valmiiksi määriteltä, mutta ostaja saa määritellä keppihevoseen luonteenpiirteet.

Aali esittelee haastattelusta erästä keppihevostaan ja kertoo suhteen muodostuneen keppihevoseensa yhteisten kokemusten kautta:

”Ollaan kierretty hänen kanssaan jo aika paljon ja tota, en mä, ei mul ensin ollu Frankiin semmost suhdetta. Et kyl se sieltä sitte niinkun tulee kun sä ratsastat sillä hevosella. Ja sille sit kehittyy semmonen omanlainen luonteensa.”

Aali kuvailee suhteen keppihevoseen syntyvän sen kanssa. Myös keppihevoseen määriteltävä luonne syntyy suhteessa keppihevoseen. Aali kertoo, kuinka luonteet eivät näy enää niin vahvoina keppihevoseella ratsastaessa, kuin ne näkyivät lapsuudenajan harrastuksessa. Tämä johtuu hänen mukaansa siitä, ettei kesken ratsastuksen pillastunutta hevosta jaksa ravuuttaa ympäri pihaa. Keppihevosten luonteet ovat rauhallisempia ja tasalaatuisempia. Edelleekin Aali kiinnittää ratsastaessaan huomion keppihevosen luonteeseen, joka puolestaan vaikuttaa ratsastustyyliin:

”Mul on yleensä niinku yks hevonen, millä mä sit keskityn ratsastaa nykyään. Niin et se ei oo niin tarkkaa se luonne, mut ehkä kumminki löytyy sieltä, et mä aina jos mä ratsastan jonku toisen sillai hevosella, ni mä vähän kuiteski kysyn, et ’mikäs tän luonne on?’ ja ’miten mun kuuluu tällä mennä?’ Kyl niil on niinku. Kyl tämmönenki hevonen on ihan erilainen kumminki sit mennä ku joku tämmönen pienempi ja kevyempi. Et sen huomaa heti ku sä otat eri hevosen alle - sä meet sillä eritavalla.”

Aali kertoo huomioivansa keppihevosen luonteen ratsastuksessa ja toisaalta taas keppihevosen fyysisenkin rakenteen vaikuttavan siihen, kuinka sillä ratsastaa. Pienempi ja kevyempi keppihevonen tuntuu erilaiselta ratsastaa kuin suurempi ja painavampi.

Myös Inka toi haastatteluun mukanaan keppihevosen. Hän kuvailee erityistä tunnesidettä, joka keppihevoseen voi muodostua sen kulkiessa mukana merkityksellisissä hetkissä ja kokemuksissa. Inka kuvailee keppihevosiin kiintymistä seuraavasti:

”Monesti aina niinku ihmiset miettii, et miten voi oikeesti niinku kankaanpalaan kiintyä niin paljon, mut sit ku se on aina just ollu pienempänäki sitä harrastamista, et ’täl on tällanen luonne’ ja kaikkee. Sit ku sitä, sit ku se just kulkee mukana kaikis tapahtumissa ja tälle näin. Yleensä ihmisil on just sillee se pari hevosta, mitkä niil on kaikist tärkeimmät ja sit ne just kulkee kaikis kisoissa ja sit niistä on hirveenä kuvia kaikessa. Ni kyl siihe niinku oudolla tavalla muodostuu semmonen tietynlainen tunneside.”

Inka kertoo, kuinka luonteiden määrittäminen jo lapsena keppihevosiä harrastettaessa oli tärkeää ja kuinka keppihevosiin muodostuu vuosien saatossa ja eri kokemusten kautta erityinen tunneside, jota on vaikea selittääkin. Keppihevosharrastuksen kautta koetut merkitykselliset kokemukset voivat vahvistaa tätä emotionaalista tunnesidettä, kuten keppihevosharrastuskuvauksissa on ilmennyt: jotkin keppihevokset ovat muodostuneet erityisen tärkeiksi, koska niiden kanssa on voitettu kilpailuja tai ne ovat kulkeneet mukana monissa eri kilpailuissa ja kokemuksissa. Keppihevosharrastus antaa keppihevoselle keskeisen ja tärkeän roolin osana harrastusta.

Vaikka Inka haluaa määrittellä keppihevosen luonteet mahdollisimman neutraaleiksi ja keskittyä ratsastuksessa sen liikunnalliseen suorittamiseen, kertoo Inka kuitenkin aikuisista ystävästään, jotka kokoontuvat kesäisin keppihevosleirille, joissa toiminta keppihevosten kanssa on Inkan kuvailun mukaan *aitoa*:

”...Sil on semmonen talli, missä niil (keppihevosilla) on karsinat, sit ne menee aina just, mä oon käyny siel pari kertaa leirillä, ja sit just sillee ihan niinku kaveripoppoon kesken oltu siellä, ni niiden keppihevokset viiää aamul laiturille ja otetaan laiturilta ja mennään tunnille ja se on tosi semmost aitoa, et no... Se on jotenki hirveen hauskaa.”

Inka kokee mielikuvituksen ja leikkisyyden keppihevosharrastuksessa hauskana ja aitona. Hän kertoo yleensä harjoittelevansa keppihevosillaan urheilusuoritusta, mutta on avoin keppihevosharrastuksen leikkisyydelle:

”Just ku menee jolleki leirille, ni kaveri on sillee: ’tämä Pulla-poni on hyvin laiska ja kaikkee, se ei suostu, se ei meinaa suostua kävelemään’, nii sit siinä tulee jotenki paljon just sellast luovuutta. Ja sit se on hauskaa just ku ne on sen kaverin hevosiä ja se kaveri on valmentaja sillä leirillä ni sit se on aina: ’ei se nyt kyllä... Nyt kyllä sinun pittää enemmän mennä niinku se hevonen on!’ Et se

on jotenki, et on lupa leikkiä. Et vaikka se onki semmonen et niinku valmennaudutaan ja kaikkee, ni jotku harrastajat on just niinku viel pitäny sen niinku tavallaa semmosen leikkimielisyyden siinä. Et voi niinku näytellä. Me saatetaan lähtä leireillä maastoon, jonneki niinku ihan kävelee luonnon keskelle, et ihan käppäillää keppihevosten kanssa ja sit just osa riehuu ja osa kävelee nätisti ja kaikkee, et siin on se niinku.”

Inkan kuvauksessa ilmenee, kuinka leikkimielisyys harrastuksessa on hyväksyttävää ja kuinka hän näkee keppihevosharrastuksessa luvan leikkiin. Leirillä Inka kertoo valmentajan kehottaneen häntä toimimaan keppihevosen luonteen mukaisesti ja tuomaan tätä luonnetta esiin ratsastuksessaan. Inka käsittää harrastuksen sisältävän myös paljon luovuutta, jonka ymmärtäisin myös improvisaatioksi ja tämän myötä keppihevosharrastuksen luonteen sisältämäksi leikkisyydeksi: toiminta voi olla luovaa, ennakoimatonta, hulluttelevaa ja esimerkiksi mielikuvituksellista. Leikkimielisyys ja mahdollisuus näytellä ilmenevät Inkan kuvauksessa vahvistaen käsitystäni siitä, kuinka keppihevosharrastuksessa on mahdollisuus leikkisyydelle ja leikille.

Toisaalta Inkan kuvaus ilmentää eräänlaista kahtiajakoisuutta harrastajien keskuudessa: vain jotkut harrastajista ovat pitäneet leikkimielisyyden harrastuksessaan. Myös Riinan haastattelussa esiin nousee hänen oma suhtautumisensa esimerkiksi keppihevostensa luonteiden määrittelylle ja niiden mukaan ratsastamiselle. Hän kuvailee ratsastamistaan tekniseksi ja kertoo, kuinka ratsastaminen painottuu kilpailemiseen – ei niinkään ”huvin vuoksi ratsastamiseen”. Joillakin tällainen leikkisyys harrastuksessa tuntuu painottuvat lapsuusajan harrastamiseen ja olevan vain tapa kuvata keppihevosta tälle kirjatuissa tiedoissa, mutta Inka näkee keppihevosharrastuksen mahdollisuuden leikkiin ja mielikuvitukseen myös aikuisuudessa iloisena asiana:

”Itelläki tuli yläasteella, jossain kasiluokal sellanen vaihe, et keppihevokset on ihan tyhmiä ja tämmöst näin. Mut sit tavallaan ku siit vaiheest pääs yli, ni sit jotenki ymmärs sen, et ei siin niinku ala-asteeseen tarvi loppua sen niinku niin sanotun leikin. Et moni aina hirveenä korostaa sitä, et keppihevostelu ei oo leikkiä ja tämmöstä, mut et mä oon oikeestaa niinku tavallaa ilonen siit, et miten keppihevostelu tavallaan pitää sen niinku tavallaan ihmisen niinku lapsenomaseen puolen esillä. Että saa leikkiä ja saa niinku kuvitella sen hevosen semmoseks että se oikeesti niinku vaikka olis vikuroiva.”

Vaikka Inka ja Riina kertovat keppihevosaursastamisensa olevan melko liikunnallista ja sinänsä mielikuvituksetonta - että he usein ratsastavat ajattelematta keppihevostensa luonteita tätä

tehdessään, kertovat he keppihevosityhteisön olevan avoin kaikenlaisille tavoille harrastaa ja ratsastaa. Inka puhuu tässä yhteydessä leikkimielisestä harrastamisesta:

”Kukaan ei tuomitse, et jos se sun hevonen riehuu, ni kaikki ymmärtää: ’aa, et sä teet sen noin’ ja moni muuki tekee sen noin. Et kukaan ei oo tuomitsemassa sua siel harrastuksen sisällä, et ’toi nyt on tommonen lapsellinen’ ja kukaa ei kato vinoon, vaikka sää niinku harrastatki sitä enemmän leikkimielisesti.”

Toisaalta taas nimenomaan keppihevosratsastusta kuvaillessaan harrastajien kuvauksista paljastui Hännisen kuvaaman *leikkisyyden* käsitteeseen rinnastettavia *flow*:n kokemuksia. *Flow* on Csikszentmihalyin määritelmä kokemuksen tilasta, jossa ulkopuolinen maailma menettää merkityksensä hetkessä. Tässä kokemuksessa leikkijä uppoutuu hetkeen, kokee iloa ja riemua. Lisäksi kokija on yhteydessä toimintaan, itseensä ja ympäristöönsä saumattomasti. Hännisen esittelemä Geertz käyttää *flow*:sta nimitystä *deep play*, jossa yhdistyvät hänen mukaansa leikki ja rituaali. Lisäksi Hänninen esittelee kolmannen samankaltaisen, leikkisyyteen rinnastettavan käsitteen, jonka on määritellyt Turner. Turner kuvailee samankaltaista kokemista *communitas*-käsitteen myötä, mutta tuossa käsitteessä tila syntyy spontaanisti, odottamatta ja on luonteeltaan yhteisöllinen.¹ Henna kertoo eläytymisestä ihmisen ja hevosen rooliin samanaikaisesti ja ratsastamisesta keppihevosella seuraavalla tavalla:

”Joissain tilanteissa tunnelmaltaan se on vähän samanlainen kun oikeella hevosella ratsastais. Et tavallaan keskittyy vaan siihen tekemiseen, et ku mä ratsastan ni mä en huomioi siinä ympärillä hirveesti muuta, keskityn vaan siihen mitä teen. Se on vähän niinku flow.”

Henna käyttää kuvaillessaan itse *flow*:n käsitettä, mutta kuvaa myös äärimmäistä keskittymistään sen hetkiseen tekemiseensä. Lisäksi Hennalla tulee joitakin rinnastumia hevosaursastuksesta keppihevosratsastamiseensa. Myös Inka kuvailee keppihevosratsastamisen hetkiä totaaliseksi uppoutumiseksi:

”Se vaan menee semmoseks yheks mössöks se ääni ulkopuolella. Ja se on vaan se hetki ja siihen oikeesti niinku uppoutuu. Et sit on jotenki vaikee varmaan uskoo niinku ulkopuolisella, mut se harrastus vaan vie niin mukanaan... Se on niinku just se hetki ja kaikki muu niinku menee ulkopuolelle. Kyl siihen, kyl siihen aikamoinen fokus pitää ladata et siihen niinku, et siin oikeesti niinku pärjää.”

Inkan keppihevosratsastuskuvauksessa ulkopuolisen maailman realiteetit, kuten äänimaailma katoaa hetkessä, jota hän ratsastaessaan kokee. Lisäksi kuvausta jatkaessaan hän kertoo myös

---

¹ Hänninen, 2003, 88-97.

aikakäsityksen eräänlaisesta kadottamisesta sekä kilpailuissa suoritukseen syventymisen kokemuksesta:

”Sitä yht’äkkiä niinku pysähtyy ja kuulee vaan kaiken ympärillä ja et ’aha, se meniki jo’. Moni kuvailee aina ku tulee niinku radalt sillee: ’en mä kyl muista siit radast yhtään mitään’...”

Tällainen Inkan kuvailema tilanne ulkoisen maailman sulkemisesta hetken ulkopuolelle muistuttaa myös flow-kokemusta. Olisiko siis niin, että erityisesti keppihevossissa ja ratsastaessa keppihevosharrastus kiinnittyy näiden haastateltavien osalta leikkisyyden ja *flow*:n käsitteisiin? Ainakin ratsastamiseen tuntuu liittyvän jotain hyvin erityistä. Kuten Henna kertoi, hänen keppihevosaursastamisensa yhdistyy paikoin muistikuviin hevosaursastuksesta. Aalin kuvauksen mukaan keppihevosaursastus herättelee muistoja lapsuudesta:

”Siin on tosi sellanen nostalginen olo ensinnäkin, et palauttaa johonki sinne just niinku lapsuuden kesiin, mitkä mul on niinku tosi vahvana, just niinku niit keppihevossmuistoja. Just niinku ne kesät lapsuudessa, ku on juossu tuol keppihevossella pitkin peltoja ja maita ja mantuja. Ni siin on sellanen nostalginen ja hyvä olo. Ja siin on jotenki niinku tietyl taval joteki niinku semmonen niinku leikkimielinen olo, semmonen niinku se herättelee muistoja, se herättelee sun niinku mielikuvitusta. Ku se on kans semmonen mitä pitäis niinku pystyy vaalimaan.”

Aali yhdistää keppihevosaursastukseensa yhtymiä muistoihin sekä kokemuksen leikkimielisestä olost, johon liittyy mielikuvituksen herättelemisen. Hänen muistonsa lapsuudenaikaisesta harrastamisesta on ollut mieleistä ja jättänyt hänelle mielekkäitä muistoja, jotka heräävät nyt aikuisiällä keppihevosaursastamisen yhteydessä. Aali myös kuvailee keppihevosaursastamisen kokemusta ainutlaatuiseksi:

”Se on tosi uniikkia. Se voi eka olla kans sitä, että niinku se voi olla häpeetä, mut sit ku siit pääsee yli, ni sit siihen tulee vähän semmonen niinku tanssi tai jotain. Semmonen, et mä itse niinku - se on mulle niin semmonen harrastus, ku mä oon myös harrastanu hevosii, ni se on ihan erilainen tilanne – et mä nään itteni, mä tuun näkyväksi. Et ehkä teen tietynlaista tanssia siinä.

Aali kuvailee tulevansa keppihevosaursastuksen kautta näkyväksi. Aiempi mahdollinen häpeä ja siitä yli pääseminen antaa vapautumisen mahdollisuuden ja sen myötä ehkä kokemuksen vapaudesta ja näkyväksi tulemisesta. Aali kuvailee myös keppihevosaursastusta eräänlaiseksi tanssiksi. Hänen mukaansa keppihevosen kanssa ratsastamista voisi kuvailla improvisaatiotanssiksi, jossa tulee huomioida sekä ratsastajana, että hevosena toimiminen:

”Se on just niinku improtantssin tuntusta, et niinku mielikuviitus herää ja sä saatat hypähdellä ja liikahdella, et myös se hevonen, sen pää saattaa hypähdellä ja liikahdella omaa tahtiaan ja sit sun pitää niinku reagoida siihen jotenki. Et se on vähän niinku, et sun pitää jakaa sun sielusi kahteen eri osaan.”

Tässä kuvauksessa Aali kuvailee keppihevostansastusta esineen – keppihevosen - kanssa, jonka liikkeitä hänen tulee määrittää ja joihin hänen ratsastajan roolissaan tulee reagoida. Tämä mielenkiintoinen, uniikki tanssi sisältää mielestäni Hännisen leikkisyyden ja kulttuurisen leikin käsitteet ja kiteytyvät Hännisen kuvaamaksi aidoksi kulttuuriseksi leikiksi. Leikki on toisaalta jäljitelmää hevostansastuksesta, toisaalta toiminnassaan improvisoivaa ja ennalta-arvaamatonta sekä mielikuviituksellista. Sekä leikki että leikkisyys muodostavat Hännisen mukaan leikitapahtuman.¹

Analyysin kautta olen pyrkinyt jäsentämään ja peilamaan keppihevosharrastusta suhteessa teoriaan leikistä ja leikkisyydestä. Lisäksi olen pyrkinyt tuomaan esiin harrastuksen ainutlaatuisuutta ja olemusta. Olennaista on nähdä keppihevosharrastus ainutlaatuisena ilmiönä, joka sisältää leikkiä ja leikkisyyttä, mutta joka ei määriy niiden kautta. Tätä näkemystä valotan tutkielmani seuraavassa osiossa.

---

¹ Hänninen, 2003, 105-106.

5. Pohdinta

Tässä luvussa perehdyn pohtimaan tämän tutkielman keskeisiä tuloksia, luotettavuutta ja eettisyyttä, merkitystä sekä mahdollisia jatkotutkimusaiheita. Aloitan tarkastelemalla edellisessä luvussa perehtymääni analyysiin ja sen kautta tavoitettuihin tutkimustuloksiin.

Haastatteluaineiston aineistolähtöinen analyysi eteni merkityskokonaisuuksien hahmotteluyrityksin, mutta osoittautui haasteelliseksi nimenomaan yrityksissä hahmottaa ja muodostaa lukien ja tarkastellen uusia teemoja ja merkityskokonaisuuksia. Tämän tutkimuksen analyysi päättyi jonkinlaiseen vuoropuheluun aineisto- ja teorialähtöisen sisällönanalyysin kesken, kuitenkin aineistolähtöisyyden johdattelemana. Teorialähtöisyys painottui leikin tunnuspiirteiden hahmottamisessa keppihevosharrastuksesta.

Ensimmäisenä tehtäväni olen tutkimuksessani lähtenyt kartoittamaan keppihevosharrastusta ilmiönä. Valmiin lähdeaineiston valossa olen hakenut vastausta ensimmäiseen tutkimuskysymykseen: Mitä keppihevosharrastus on? Lähdeaineiston valossa keppihevosharrastus jäsenyi moniulotteiseksi kokonaisuudeksi, joka käsitti keppihevosharrastukseen kuuluvaksi liikuntaa, käsityötä, sosiaalista mediaa, sosiaalista kanssakäymistä sekä visuaalista ilmaisua muun muassa valo- ja videokuvauksen muodoissa. Keppihevosharrastuksen toimintamallit ovat hyvin pitkälle hevosaursastuksesta johdettuja. Koulu- ja esteratsastuksen säännöt ovat pitkälti määritelty hevosaursastuksen vastaavien kilpailulajien säännöistä. Keppihevosella ratsastettaessa ratsastaja pyrkii jäljittelemään hevosaursastuksen hevosen kavioiden liikettä ja ylävartalollaan omaamaan ratsastajan staattisen elekielen. Keppihevosharrastus on näin ollen hevosaursastusta paikoin jäljittelevää. Lisäksi harrastus näyttäytyi, etenkin Selma Vilhusen ohjaaman Hobbyhorse Revolution -dokumenttielokuvan (2017) valossa, erityisen rakkaaksi ja tärkeäksi, mukaansatempaavaksi

harrastukseksi harrastajilleen. Ilmiöstä muodostui kuva kokonaisuudesta, jossa harrastaja voi suunnata harrastustaan oman mieltymyksensä tai suuntautuneisuutensa mukaan.¹

Hypoteeseinani tutkimukselle oli se, että keppihevosharrastuksessa on kyse jostain hyvin erityisestä, ainutlaatuisesta ilmiöstä, jonka harrastaminen jatkuu useilla harrastajilla lapsuudesta aikuisuuteen ja tästä edelleen. Keppihevosharrastus on kokonaisuus käsityötä, sosiaalista mediaa, urheilua, ystäviä, kilpailemista ja erilaisia video- ja valokuvamuotoja, mutta millaista se on syvimmältä luonteeltaan ja olemukseltaan?

Pyrkimyksen tarkastella keppihevosharrastuksen ilmiötä kokonaisuutena, osoittautui hyvin hankalaksi. Haastatteluiden jälkeen ymmärryksenä siitä, kuinka moniulotteisesta ja monta erilaista osa-aluetta omaavaksi ilmiöksi keppihevosharrastus osoittautui, sai minut päättämään leikin tarkasteluun kokonaisuuden hahmottamiseksi. Tällainen käsittäminen ei kuitenkaan ollut eikä ole aukotonta: en voi väittää keppihevosharrastuksen olevan yksinomaan leikkiä, mutta esitän sen omaavan leikkisyyttä ja leikinomaisen luonteen.

Olen tarkastellut keppihevosharrastusta leikkinä, mutta myös päätyntä hahmottamaan harrastuksen luonteen leikkisyyttä. Keppihevosharrastus tuntuu täyttävän Johan Huizingan leikille asettamia tunnuspiirteitä ja sekä Huizingan että Roger Cailloisin luonnehdintaa leikin luonteesta. Heidän mukaansa leikki on hyödytöntä, vapaata toimintaa, jollaista tavoitin keppihevosharrastuksessa osittain.² Pääasiassa keppihevosharrastuksen luonne vaikuttaisi olevan vapaata toimintaa, mutta haastatteluiden kautta ilmeni myös harrastuksen muuttumista elinkeinon harjoittamiseksi ja sinänsä leikin ulkopuolisen hyödyn tavoittelemiseksi, joka ei välttämättä istu Huizingan ja Cailloisin leikkimääritteiden luonteeseen. Toisaalta taas Hänninen teoksessaan painottaa dikotomioiden, eli vastakkainasetteluiden ongelmallisuutta leikin määrittelyssä. Leikin ja työn vastakkainasettelu voi siis myös olla ongelmallista.³

Vaikka keppihevosharrastajat kokevat saavuttaneensa harrastuksensa kautta erinäisiä taitoja, esimerkiksi sosiaaliseen kanssakäymiseen liittyen ja fyysisen kuntonsa suhteen esitän, etteivät nämä hyödyt ole välttämättä motivaatio keppihevosharrastukselle. Ne eivät yksin sitä, miksi keppihevosta harrastetaan ja mistä tässä harrastuksessa on kyse.

Ongelmallista on myös hahmottaa keppihevosharrastus omaan rajattuun piiriinsä, jollaisen Huizinga määrittää leikin yhdeksi tunnuspiirteeksi. Joillekin keppihevosharrastajille

---

¹ Hobbyhorse Revolution, 2017, Suomi. SKHH, www.skhhry.fi, luettu 14.3.2020.

² Huizinga, 1984, 17-18, 23. Caillois 1961, 9-10.

³ Hänninen, 2003, 100-102.

keppihevosharrastuksesta on tullut elämäntapa, jonka kaikki ulottuvuudet eivät asetu kuuluviksi johonkin tiettyyn, rajattuun tapahtumaan, tilaan tai aikaan: ne ovat osa jokapäiväistä elämää, kulkien mukana arjen pienissä hetkissä. Keppihevosharrastus voi olla haastatteluiden perusteella myös harrastajan identiteettiä määrittävä tekijä. Toisaalta taas on huomattava, kuinka tietyt, yhdessä jaetut hetket harrastuksessa muiden harrastajien kesken tuntuvat omaavan leikin rajattua luonnetta: kilpailutapahtumissa kaikki harrastajat osallistuvat yhteiseen leikkitapahtumaan, jossa jaetaan yhteinen, rajattu todellisuus omine sääntöineen ja toimintatapoineen. Näitä sääntöjä rikottaessa leikki rikkoutuu.¹

Erityisen kuvaavaksi ominaisuudeksi keppihevosharrastuskuvauksissa nousi esiin harrastuksen sosiaalinen luonne ja keppihevosityhteisön merkitys haastateltaville. Yhteys Huizingan määrittämään tunnuspiirteeseen leikin sosiaalisuudesta ja yhteenliittymistä keppihevosharrastuksessa sai pohdintani keskittymään tarkemmin haastateltavien harrastukselleen antamiin merkityksiin. Vahva yhteenkuuluvuuden tunne, yhteisön tuki ja merkitys harrastuksessa sekä yhteisesti jaetut kokemukset johdattelivat tarkastelua lähemmäs keppihevosharrastuksen mahdollista ydinolemusta. Kuitenkaan keppihevosharrastusta ei voida käsittää tai ymmärtää ainoastaan sen sosiaalisen ulottuvuuden myötä, eikä sekään yksin selitä keppihevosharrastuksen ilmiötä. On kuitenkin huomionarvoista, kuinka olennainen osa harrastusta sen sosiaalinen luonne on ja kuinka nimenomaan kokemuksen – niin leikin sisällä, kuin sen ulkopuolellakin - jakaminen tässä suhteessa on ainutlaatuista ja harrastajilleen merkittävää.

Analyysin myötä keppihevosharrastuksen määrittäminen leikiksi ei ollut ongelmatonta, tai tarkoituksenmukaistakaan, mutta tavoitin keppihevosharrastuksesta leikinomaista toimintaa. Yhteisten leikin sopimusten varassa ja niiden ehdoilla toimiminen, omaa itseä ja ympäristöä sekä sen rajoitteita unohtamatta harrastajat toimivat omassa, mielikuvituksellisessa piirissään hyväksyen sen olemuksen fiktiivisen, kuvitellun ja todellisen maailman välimaastossa, näitä yhdistellen. Vielä lähemmäs keppihevosharrastuksen luonnetta päästiin haastateltavien kokemusten ja Hännisen leikkisyydenkäsitteiden yhteisessä tarkastelussa. Kiinnitin tässä analyysissä huomiota harrastajien kokemuksiin omasta harrastuksestaan, heidän suhteestaan keppihevosiinsa sekä keppihevosaursastuskokemuksiin.

Lähdin selvittämään vastausta toiseen tutkimuskysymykseeni: Millaisia kokemuksia keppihevosharrastajilla on suhteessa keppihevoseensa ja sillä ratsastamiseen leikin

---

¹ Huizinga, 1984, 19-20.

kulttuurisesta näkökulmasta tarkasteltuna? Nämä kokemukset keppihevosiista ja niiden parissa toimimisesta kertoivat paitsi konkreettisesta toiminnasta keppihevosen parissa, sen ymmärtämisestä harrastusvälineenä, suhteen muodostumisesta keppihevoseen sekä keppihevosaursastuksen tekniikasta, säännöistä ja ratsastuskokemuksista, myös kokemuksen harrastuksen leikkisyydestä ja leikkisästä luonteesta, jota tutkimuksen kannalta pidin erityisen mielenkiintoisena.

Tämän Hännisen esittämän leikkisyyden, sekä siihen rinnastettavien Csikszentmihalyin *flow*:n, Geertzin *deep play*:n ja Turnerin *communitas*:n valossa keppihevosharrastajien harrastuskuvauksissa esittämät kokemukset suhteistaan keppihevosiinsa sekä niiden kanssa toimimiseen osoittautuivat mielenkiintoisiksi tarkasteltaviksi, erityisesti siinä mielessä, kuinka toisaalta tarkkaan noudatettuja yhteiset säännöt, toimintatavat ja niiden mukaan toimiminen harrastuksessa ovat, mutta toisaalta taas siinä mielessä, kuinka eri tavalla keppihevosharrastusta on mahdollista harrastaa yhteisissä kokemuksissa ja yhteisesti luodussa maailmassa.¹ Ehdotan keppihevosharrastusta luonnehtivaksi ominaisuudeksi sen leikkisyyden: sen kyvyn järjestää todellisuuskäsitystä uudeksi leikissä, joka onnistuakseen vaatii hyväksynnän hulluttelevasta käsityksestä eläytyä samanaikaisesti sekä ihmisen, että hevosen rooliin. Aito spontaanius, luovuus ja normeja rikkova luonne keppihevosharrastuksessa määrittävät sen leikkisää ominaisuutta. Tämä leikkisyyden ominaisuus ei ole kuitenkaan keppihevosharrastusta rajaava tai määrittävä, vaan antaa mielestäni kuvan sen luonteesta ja kyvystä järjestää yhä uudelleen normaalikulttuurista todellisuutta leikkisyyden myötä leikkisäksi harrastustoiminnaksi.

5.1. Luotettavuus, eettisyys ja jatkotutkimusaiheet

Tutkimuksen luotettavuutta ja eettisyyttä olen tarkastellut Eskolan ja Suorannan *Johdatus laadulliseen tutkimukseen* (1998), Varton *Laadullisen tutkimuksen metodologia* (2005) teosten sekä Kiviniemen artikkelin *Laadullinen tutkimus prosessina* (2015) pohjalta. Eskolan ja Suorannan mukaan tutkimuksen luotettavuutta ja pätevyyttä voidaan tarkastella validiteetin ja reliabiliteetin myötä. Validiteetilla tarkoitetaan tarkastelun kohdistamista siihen, mitä on haluttu tutkia ja sen mahdolliseen saavuttamiseen. Reliabiliteetin myötä tarkastelu kohdistuu puolestaan tutkimuksen toistettavuuden mahdollisuuteen.² Tässä tutkimuksessa pyrin

---

¹ Hänninen, 2003, 95-107.

² Eskola & Suoranta, 1998, 209-213.

selvittämään keppihevosharrastuksen ilmiötä sitä käsitteellistään sekä tarkastelemaan keppihevosharrastajien omia kokemuksia keppihevostaan ja niiden kanssa toimimisesta. Vaikka aiheen rajaaminen paikoin tuntui tuskalliselta – aineistosta nousi esiin monia erilaisia, mielestäni tutkimuksen arvoisia lähestymistapoja ja harrastajien antamia merkityksiä harrastukselleen – pyrin rajaamaan tarkasteluani keppihevosharrastukseen yleisesti, mutta haastattelujen kautta yleisesti keppihevosharrastajien kokemuksiin nimenomaan keppihevostensa kanssa toimimisesta sekä merkityksiin, joita he keppihevostensa mahdollisesti antoivat. Rajaamisen myötä tulin löytäneeksi vastauksia tutkimuskysymykseeni ja näin ollen tutkimuksen validiteetin toteutuneen. Tämä tutkimus on myös toistettavissa ja toteutettavissa uudelleen.

Olen tutkimuksen edetessä tullut tehneeksi paljon valintoja, jotka olen pyrkinyt tekemään mahdollisimman näkyviksi tämän tutkielman raporttiin. Tutkimuksen eettisyyttä ja luotettavuutta arvioi pääasiassa tutkija itse, joten tämän myötä tutkimusraportissa pyritään tutkimuksen eteneminen eri vaiheineen tekemään mahdollisimman näkyväksi. Tällä pyritään myös osoittamaan tutkimuksen luotettavuutta.¹ Ymmärrän, että tutkielmaa kohtaan tekemiäni valintoja ovat voineet ohjata sellaiset tekijät, joita en ole kyennyt itse tiedostamaan. Tällaisia tekijöitä voivat määrittää esimerkiksi kulttuuri, arvon ja aika. Valintojeni perustelujen esittämisen myötä olen pyrkinyt tekemään ajatteluni ja toimintaani läpinäkyväksi ja näin eettisesti kestäväksi.

Haastatteluissa olen huomionnut eettisyyden kertomalla haastateltaville haastattelupyynnön yhteydessä mistä haastattelussa on kysymys ja mihin tarkoitukseen se tehdään. Haastattelupyynnön liitteenä olen lähettänyt haastateltaville sen hetkisen tutkimussuunnitelman, jonka saatetekstinä olen kertonut haastattelun mahdollisen ajankohdan, paikan ja arvioidun keston. Lisäksi olen kertonut haastateltaville, että haastattelu tullaan tallentamaan ja tallennettu materiaali säilyttämään vain haastattelijalla. Olen myös informoidut haastateltavia haastattelun luottamuksellisuudesta ja haastateltavan anonymiteetin säilyttämisestä.

Haastattelutilanteissa pyrin kunnioittavaan ja rauhalliseen ilmapiiriin. Kolme haastatteluista on toteutettu eri kaupunkien pääkirjastoissa, joista olen varannut haastattelua varten hiljaisen, eristetyt tilat. Yksi haastatteluista järjestettiin videopuhelun välityksellä. Pyrin haastattelutilanteessa ymmärtämään ja kuuntelemaan haastateltavaani ja tarttumaan siihen,

---

¹ Eskola & Suoranta, 1998, 209-213. Hirsjärvi, Remes & Sarjavaara, 2009, 232.

mitä hän minulle haluaa kertoa. Hyvärinen painottaa haastattelussa haastateltavan kunnioittavaa kohtaamista. Tämä käsittää ajatuksen rauhallisesta kuuntelijasta sekä luottamuksellisesta ja turvallisesta ympäristöstä.¹ Haastatteluissa olen pyrkinyt huomioimaan Hyvärisen esittämät huomiot ja kohtaamaan haastateltavat kunnioittavasti, luottamuksellisesti ja niin, että he ovat kokeneet tilan ja paikan turvallisena haastattelun antamiseen.

Tutkimuksen luotettavuutta ja eettisyyttä tarkasteltaessa olen tullut pohtineeksi paljon sitä, kuinka haastattelemieni keppihevosharrastajien anonymiteetti tulee onnistuneesti suojatuksi tutkielman ulkoasussa. Eskola ja Suoranta painottavat tutkimuksessa anonymiteettisuuden ja luottamuksellisuuden olevan keskeisiä tutkimuseettisiä asioita tietoa käsiteltäessä ja esitettäessä². Vaikka keppihevosharrastajia onkin verrattain paljon Suomessa, uskon sen harrastuspiirin olevan kuitenkin melko pieni niin, että harrastajat itse saattavat tutkielman harrastuskuvauksista tunnistaa tuttunsa tai tietämänsä keppihevosharrastajan. Tämän olen tiedostanut ja sen myötä pyrkinyt varjelemaan haastateltavien henkilöllisyyttä irrottaen jo varhaisessa vaiheessa henkilöllisyystiedot haastatteluaineiston yhteydestä. Lisäksi olen harrastuskuvausten sitaateissa muuttanut esimerkiksi keppihevosten nimet, sillä haastatteluiden edetessä kävi ilmi, kuinka tunnistettavia ja julkisia harrastajien keppihevokset harrastuspiirissä ovat. On kuitenkin myös huomioitava, kuinka tutkimuksessa on aina riski haastateltavan tunnistamisessa tämän lähipiirissä.

Tässä tutkimuksessa määritelty leikin kulttuurinen käsite poikkeaa harrastajien itsensä käsityksestä leikistä, joka pohjautuu arkikielen leikkikäsitteeseen. Keppihevosharrastajien itsensä mukaan keppihevosharrastuksessa ei ole kyse leikistä, mutta olen kuitenkin itse päätenyt tarkastelussani näkemään keppihevosharrastuksen luonteen leikinomaisuuden, sen sisältämän leikin ja luonteen leikkisyyden. Analyysin edetessä en voinut sivuuttaa huomiotani siitä, kuinka leikin olemus harrastuksessa oli ilmeistä. En kuitenkaan sano vältelleeni aiheita ja ohjautuneeni pyrkimykseen tarkastella keppihevosharrastusta jonakin muuna, vaan pyrkineeni antaa keppihevosharrastukselle mahdollisuuden näyttää itsestään mahdollisesti jotakin muuta.

Keppihevosharrastuksesta ei ole aikaisempaa tutkimusta, joten näen tämän pro gradu - tutkielman merkityksen tärkeänä tässä suhteessa. Normaalikulttuurin rajoja rikkovan ja normeja uhmaavan, nuorten aikuisten keppihevosharrastamisen tarkastelu tieteellisesti antaa tilaa vaihtoehtoisten leikkikulttuurien ja toimintatapojen esiintulolle. Toivon, että tutkielmani

---

¹ Hyvärinen. 2017. 33.

² Eskola & Suoranta, 1998, 57.

antaisi tietoa ja ymmärrystä aiheesta sekä niistä merkityksistä ja kokemuksista, joita keppihevosharrastajat harrastuksensa yhdellä osa-alueella, toimiessaan keppihevostensa kanssa, kokevat.

Uskon, että tämän tutkielman kautta saatu tieto auttaa paitsi jäsentämään keppihevosharrastusta yhteisesti ymmärrettävien käsitteiden piiriin, myös hahmottamaan nuorten aikuisten keppihevosharrastajien kokemusmaailmaa ja sitä ainutlaatuisuutta, jota olen keppihevosharrastuksessa itse nähnyt ja pyrkinyt tekemään näkyväksi.

Tutkimuksen edetessä löysin keppihevosharrastukselle muutamia jatkotutkimusaiheita, mutta erityisesti yhtä pidän mielenkiintoisena: keppihevosharrastajat kuvailivat hyvin voimakkaita tunteita haastattelun edetessä, joihin liittyi kokemuksia häpeästä, mutta toisaalta suunnattomasta ylpeydestä – minulle selvisi, kuinka äärettömän tärkeästä ja merkityksellisestä asiasta harrastajilleen keppihevosharrastuksessa on kyse. Tämän myötä pohdin voimaantumisen (empowerment) käsitteen soveltuvuutta keppihevosharrastajien kokemusten ja harrastukselleen antamien merkitysten kuvaajana. Tarkastelin ja tulkitin keppihevosharrastuksen myönteisiä, merkityksellisiä kokemuksia voimaannuttaviksi harrastajien keppihevosharrastuskuvauksissa. Harrastuskuvauksissa voimaantuminen ilmeni muun muassa irrottautumisena, flow-tilan kuvauksina, herkistymisenä sekä keppihevosityhteisön tukena. Voimaantumisen esteinä näin negatiiviset kokemukset harrastamiseen liittyen. Tällaiset kielteiset kokemukset ilmenivät harrastuksesta johtuvana kiusaamisena sekä fyysisinä loukkaantumisina. Pidän tätä kokonaisuutta ehdottoman mielenkiintoisena jatkotutkimuksia ajatellen.

5.2. Lopuksi

Tätä tutkielmaa tarkastellessa on huomioitava, kuinka sen haastatteluiden kautta saadut tulokset eivät ole yleistettävissä kaikkien keppihevosharrastajien kokemukseen harrastuksestaan. Haastattelut ovat yksilöllisiä, uniikkeja kuvauksia harrastamisen ulottuvuuksista ja eräiden harrastajien kokemuksista harrastuksensa parissa. Huomionarvoista kuitenkin on, kuinka harrastuskuvauksista oli löydettävissä yhteneväisyyksiä, joita kyettiin asettamaan yhteisten merkityskokonaisuuksien alle ja nimeämään niitä.

Olen tietoinen leikkikäsitteen arkaluonteisuudesta keppihevosharrastajien keskuudessa. Leikkikäsitteen arkaluontoisuus liittyy kuitenkin sen ymmärtämiseen arkikielen

leikkikäsitteeksi. Kun leikki ymmärretään vain lasten toimintana, yhdistyy se harrastajien kokemuksiin kiusatuksi tulemisesta: leikki on jotain, joka kuuluu lasten maailmaan ja on näin ollen *lapsellista*. Lisäksi keppihevonen on voitu mieltää leluksi ja näin ollen sekin kuuluvaksi lasten maailmaan. Tässä tutkimuksessa leikkikäsite kuitenkin rakentuu erityisesti Huizingan, Cailloisin ja Hännisen tarkastelulle ja näin ollen leikin kulttuuriselle tarkastelulle.

Olen jo maininnut, kuinka tämän keppihevostutkimuksen tarkoituksena ei ole ollut osoittaa harrastusta leikiksi, mutta kuinka sen tarkastelun ja tutkimuksen myötä toiminnasta hahmottui joitakin piirteitä, jotka nimeäisivät näitä ominaisuuksia leikin tunnuspiirteiksi. Olennaisuus ei kuitenkaan piile siinä, vaan niissä kokemuksissa, joita harrastajat kuvauksissaan toivat esiin. Leikinomaisuus, vapaus, leikkisyys ja mielikuvitus määrittivät ja luonnehtivat keppihevosharrastuksen ilmiötä ja sitä, mistä tässä rajoja rikkovassa harrastuksessa oikeastaan on kysymys.

Keppihevosharrastus aiheena muodostui minulle tutkimuksen edetessä hyvin tärkeäksi. En voi muuta kuin ihailia nuoria aikuisia keppihevosharrastajia, jotka uhmaavat normeja ja järjestävät normaalikulttuuria uudelleen omassa, ainutlaatuisessa, uniikissa, rajoja rikkovassa, hausassa ja minua suuresti inspiroivassa toiminnassaan.

Lähteet

- Caillois, R. 1961. Man, Play, and Games. New York: The Free Press of Glencoe Company, inc.
- Eskola, J; Lätti, J. & Vastamäki, J. 2018. Teemahaastattelu: lyhyt selviytymisopas. Teoksessa: Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1: Virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 2018. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Eskola, J. & Suonranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino.
- Heikkinen, H. 2004. Vakava leikillisyyys: draamakasvatusta opettajille. Helsinki: Kansanvalistusseura.
- Hirsjärvi, S. ja Hurme, H. 2000, Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2017. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Hirsjärvi, S; Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Huizinga, J. 1984. Leikkivä ihminen: Yritys kulttuurin leikkiaineen määrittelemiseksi. 3. painos. Juva: WSOY.
- Hyvärinen, M. 2018. Haastattelun maailma. Teoksessa: Hyvärinen, M; Nikander, P. & Ruusuvoori, J. (toim.) Tutkimushaastattelun käsikirja. Tampere: Vastapaino.
- Hänninen, R. 2004. Leikki: ilmiö ja käsite. Saarijärvi: Nykykulttuurin tutkimuskeskus.
- Jukarainen, K. 2019. Kepparikirja: ohjeita ja vinkkejä keppihevosten tekemiseen. Helsinki: Readme.fi
- Kalliala, M. 1999. Enkeliprinsessa ja itsari liukumäessä. Leikkikulttuuri ja yhteiskunnan muutos. Tampere: Gaudeamus.
- Kangas, S. & Stenger, L. 2018. Keppareiden kyydissä: Keppihevosharrastuksen ABC. Helsinki: Aula & Co.

Laine, T. 2015. Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa: Valli, R. & Aaltola, J. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2: Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Juva: PS-kustannus.

Mattila, M. 2017. Suomessa syntynyt ilmiö herättää huomiota maailmalla – Huippuohjaaja teki keppihevosharrastuksesta dokumentin. Yle Uutiset. 30.3.2017. <http://yle.fi/uutiset/3-9538201> luettu: 14.4.2017.

Partanen, M. 2017. Keppihevosta tuli vakava harrastus tuhansille tytöille – heitä on pilkattu ja väheksytty, mutta vastaisku alkoi Tuomiokirkon portailta. Helsingin Sanomat. 26.3.2017. <https://www.hs.fi/sunnuntai/art-2000005140664.html> luettu: 3.4.2018.

Ruusuvuori, J; Nikander, P. & Hyvärinen, M. 2010. Haastattelun analyysin vaiheet. Teoksessa Ruusuvuori, J; Nikander, P. & Hyvärinen, M. (toim.) Haastattelun analyysi. Riika: Vastapaino.

Sarhimaa, Jutta. 2016. Alisaa, 19, kiusattiin, keppihevosharrastuksesta, mutta hän ei antanut periksi – Nyt ”kepparointia” harrastavat Suomessa jo tuhannet. Helsingin Sanomat. 10.10.2016. <http://www.hs.fi/nyt/art-2000002924789.html> Luettu: 14.4.2017.

Örn, Tiina, 2016. Pilkka ei hidasta keppihevosten menoa – "Keppareita" harrastavat myös aikuiset Helsingin uutiset 19.4.2016. <https://www.helsinginuutiset.fi/artikkeli/385724-pilkka-ei-hidasta-keppihevosten-menoa-keppareita-harrastavat-myos-aikuiset>. Luettu: 23.3.2019.

Internetsivut:

SKKH ry. Suomen keppihevosharrastajat ry. <https://skkhry.fi/>. Luettu: 8.5.2019 ja 19.3.2020.

Taikakeppari. 2020. <https://taikakeppari.fi/fi/> Luettu: 6.3.2020.

Elokuva:

Hobbyhorse Revolution. 2017. Ohjaus Selma Vilhunen. Tutti Films OY.